

A bécsi karácsonyi ajándék!!

Csak 1 frt 95 kr. o. é.

A legújabb 17 darab játékszerünk és leányoknak minden kor- és rangból, köztük valóban díszes tárgyak, melyek felidézni fogják kelteni. Igazunkat mindenki amely gyorsan csak lehet bevételezni, miután a bécsi karácsonyi ajándék már nem fogunk oly nagy mennyiségben készíteni, minthogy ezekben valóban a legújabb és legköltségteljesebbeket találjuk meg, és pedig csak 95 kr-ért a következő 17 letehető értékes játékszer kaphatni, melyből minden gyermek a legszebben elmulaszt, amit csak...

Csak 2 frt 95 kr.

Egy egész skatula Szarajvó katonáit, 1 skatula butort, 1 skatula teljes konyha-beszerelés, 1 pompás felezeresztető léggömböt, Ballon Capiti felirattal, 1 gyönyörű türelmese infogoloztatott játékszer, mindenkorunk fiúk és leánykák számára, 1 pompás takarékpénztár, 1 finom faszekrényke, 8 tollnyél, 1 író, 20 szétválasztott, 1 pompás lakóház és fiúk vagy leánykák számára, 1 csoda-könyv, csokorok és ékszerekkel megítélve, 1 igen szép pártólábú, 1 gyermek pénzere éreztető tele arany pénzér, 1 valóban díszes remontőr óra, aranyozott óralánczal, kules nélküli felhúzó, 1 műtári velopod, magától menő, 1 csodakamár, 1 britania fém trombita, egészen új, 1 játék páncél, csodakamár, 1 gyermek képes könyv, igen lebecsülendő. Ez mind összesen csak 2 frt 95 kr-á kerül. 5444

Csak 4 frt 95 kr.

Ez a legnagyobb és a mi csak e némben mind ez ideig nyitított; 1 pompás elhatalmasztó zsebkönyv, optikai üveg, gombostűtároló együtt, 1 pártólábú módor csoda kalitkában, az új mallos Capiti felirattal, mely felkészültségre a legben egy dallamot játszik, 1 pompás hajás bábu, igen nagy élénk szemek a cipuszhatatlan testtel, 1 vas takaréki tűzhely hozzá az összes edényekkel, a tűzható is, egy teljes, költéses konyha felszereléssel együtt, minden a mi csak a gyermek szívét megelégedtet, 1 pompás szonett, illen gyönyörű óra lánczal együtt, egy szép fémár, 1 Lefancheu fogycer, 1 tölténytűka fényezett borból, 1 igen érdekes türelmese vagy onfoglaloztatási játék Blouchon Gut bert professortól, egyike a legérdekesitobbeknek, mik akörig az értebbkorú gyermek számára fellalaltattak, a gyermeknek nap-hozsant foglalkoztatnak, a nélkül, hogy költöket veszteljen, a mi minde nap ismétlődik, egy nagy szen játék még a nagyoknak is meglepetéssel szolgál, egy szinte egy téka felszerelve minden szükséges írő készlettel; a vasárnapra kiráner Montagnonról, csoda koca, tartalmas bécsi csokorok és ékszerek; egy szinte 20 karcsonya-díszítet, 20 villanyos karcsonya gyertyakával. Ez mind összevéve felülről egészen le. ha a meglízások idejekorán érkeznék be, összesen csak

4 frt 95 kr-á kerül.

Ezenfelül még rengeteg rakásra van a mindennapi játékszernek készletben. Bábuk a legnagyobbakból a legkisebbekig, ruhákkal vagy anélkül 20, 50 kr., 1 frtől egész 25 frt darabokig. 1 teljes katonai-öltözés 10 száma 10 éves korig, ugyanint: 1 eskő, 1 finom fogycer, 1 kard, 1 töltyéska, 1 trombita, 1 dob, mindössze 1.50, 2.50, 3.00 4, 5 frt, egy tűzható felszerelés 3 frt 50 kr., egyáltalában minden kidontható játékszerrel 60 százalékkal olcsóbban mint bízol is.

Az eladás csak okt. 30-tól december végeig tart. Grosser Ausverkauf der Spielwaaren Bécs. Praterstrasse 16.

Gyomor- és tüdő-bajok meggyógyítva.

Gyomorgyöngöses, étvágytalanság, rossz emésztés ellen, undor, felháborogás, felfúvások, bélgörcs, hányinger és hasmenés esetében, továbbá gyomor- és hószag-görcsökben, a mit övzer a tengeri betegség, dögvész, és kolera ellen, vérzegényesség, apók és sárgaságnál, ideggyöngösesnél, álomtalanságnál

általános és nemi gyöngöses, s meddőségénél, végül a búkrosoknál a kedély fűderítésére, a szellem frissítésére és élénkítésére, mint legjobb étrendi élvezeti szer ajánljuk a

dr. Stahl-féle remedium universale.

Egyetemes gyomor-likőr. Ezen likőr gyermekek és felnőttek számára igen kellemes ízűve i csak, a me y ép ugy magában, mint víz, bcr, th-ával, mint a mely italoknak kitünő felírású izt ad, iható, és valóban csodaszerű étrendi tulajdonságánál fogva, egyetlen háztartásban sem szabadna hiányoznia. Utazás, vadász és gyaloglásnál nagyon czélszerű.

1 ered. üveg (1/2 liter) 1 frt. 1 láda 12 üveggel 10 frt 80 kr. Dr. Stahl-féle malata-kivonat 50 százalékos tiszta malátával

sovány, lefogott, gyöngéltető és vérzegény egyén-knek. E kivonat gyermekek és felnőttek számára igen jóízű étrendi élvezeti szer, a mely ép ugy magában, mint tej- vagy vízzel érváható. Tej-, vér- és húskészít, a testi gyapadást elősegíti, viruló egészséges kiűsíti és teljes, egészséges mellet szer, szoptató dajkák és anyáknak megbecsülhetetlen szolgálatakat tesz; az emésztést elősegíti, nyálalód, és nem okoz hasmenést, és kitünő eredményel bír minden mell- és tüdő-bajban, köhögés, rekedtség, natham és egyéb betegekben.

1 ered. szelence (1/2 kilo) 1 frt. 1 láda 12 szelencével 10 frt 80 kr. Fő raktár Russ Károly utódjainál Bécsben, I. Wallfischgasse Nr. 3. Raktár: Török Jozsef, gyógyszerész úr, Budapest király-utca, 12. sz. 5518

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. Intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelenés és kapható

A „Nép zászlója“ Naptára

1880. szököévre.

A magyar nép számára.

Szerkeszti ÁLDORIMRE.

A királyi család nagy ozimképpel.

Tizenkettődik évfolyam.

Ára füzve 40 krajczár.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelenés és minden könyvtárunknál kapható:

Határidő naptár

mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üzerek számára.

1880. szököévre.

366 üres jegyzéklappal ellátva.

Ára kemény kötésben 1 frt 20 kr.

1880. szököévre.

Egy egész iv. ára 20 kr.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

1880. szököévre.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / egész évre — 12 frt / fél évre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre — 8 frt / fél évre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre — 6 frt / fél évre — 3 *

46-dik szám. 1879. BUDAPEST, NOVEMBER 16. XXVI. évfolyam.

A SPANYOL KIRÁLY HÁZASSÁGAHOZ.

Az özvegy maradt ifjú spanyol király új házassága sokat foglalkoztatta a politikai világot a közelebb lefolyt időben. Sokféle házassági hírrel telt meg a levegő, míg végre minden egyéb kombináció háttérbe vonult, hogy helyet adjon egynek, mely bennünket magyarokat is közelről érdekel.

A boldog emlékeztető József nádor legidősebb leányának Erzsébet főhercegnőnek Károly Ferdinánd főherceggel kötött házasságából származó leánya, Mária Krisztina főhercegnő lön a spanyol király kiszemelt arája, ki — mint az a „Vasárnapi Ujság“ f. évi 34-ik számában közölt életrajzában olvasható, — 1858. jul. 21-én született s tizenhatalmadik éve óta mint a hradszini világi apácák fejedelemnője élt Prágában. E szövetség kilépvén a pusztá tervezetős

köréből, az ifjú pár szeptember végén és október elején találkozott a spanyol határon, több napot töltvén együtt Areachon kies tengeri fürdőhelyen; mire megtörtént az ünnepélyes megkérés is a bécsi udvarnál. A spanyol király nevében rendkívüli nagykövet jelent meg Bécsben, a főhercegnő kezét az udvari szabályok szerint megkérendő, s küldetését teljes siker koronázta. Ez év október hó 21-én d. u. 2 óraker ment végbe a megkérés ünnepélyes szertartása.

50 százalékkal olcsóbb elárusítás!

Egyik legnagyobb londoni bank bukása 970,000 font sterlinggel!

JAMES Wth. egyik legelőkelőbb londoni bankár (Finanz-Agentie Viktr. Street kerületében)

mult hóban Manchesterben rendkívüli veszteségek folytán 970.000 font sterlinggel csőd alá került.

A nagy mennyiségű vászon és egyéb divatkelmek elárusítását, melyek ottan elzalogosítva voltak, a csőd-consortium elhatározása folytán, én nyertem el.

A kelmek, jószágát vagy olesóságát dícsérni fölőseleges, legjobban mutatja azt maga a tény, c csak annyit vagyok bátor megjegyezni, miszerint az alakult csőd-consortium azon igyekszik, hogy a fontemlített csődöt a lehető legrövidebben akár mi módon rendezhesse, tehát az árukon

50 százalékkal olcsóbban! jobban mondva majd nem ingyen

tal lesz adva; kérem tehát a nagyon t. vevőközönséget megrendelést aietten, miután ily post.ár mellett a készlet nem sokáig tarttat.

A nagyon t. közönség szives pártolását kérve, maradok kiváló tisztelettel

Csomagolás ingyen. Vidéki megrendelések azonnal és a legpontosabban eszközöltetnek.

Vidéki megrendeléseknél kérem a czimet, rendeltetési helyet u. p. vagy vasuti állomást érthetően kiírni. 5498

Schiller L. Sz.-Fehérvárt. Városházter, a városház kapuja mellett. 5498

Leltári kivonat:

I. csoport.	becs-ár most frt kr. frt kr.	II. csoport.	becs-ár most frt kr. frt kr.
5000 drb. téli fejkendő...	25 - 10	300 vég 1/2 széles legjobb minős. sima kék vagy barna barchet	250 - 14
800 fin. cachmir broge-kendő	30 - 12	200 1/4 szls. legi. minős. és legi. mosatni csikos és kozkázott vatmolbarchet	32 - 15
3500 1/4 ngy. északarkai berlini kendő	50 - 25	250 1/4 szléles jó minős. dupla barchet	45 - 22
500 1/2 ngy. finom posztó-kendő före	120 - 60	275 1/4 szls. északarkai kalmuk szövet	50 - 25
3000 1/4 ngy. berlini kendő nyakra minden színben	140 - 65	95 1/4 szls. finom fehér sinor barchet	45 - 24
5000 1/2 ngy. téli angelino nagy kendő	185 - 98	89 1/4 szls. finom fehér piquet barchet	58 - 28
580 1/2 ngy. Franceszko burkoló kendő	450 2 35	150 1/2 szls. őszai flanel sötét	35 - 15
650 1/2 ngy. legin. posztó-kendő neigedelmeri gyár.	620 2 90	52 1/2 szls. Ernái szövet	40 - 20
500 1/2 ngy. 5 rőfös nehéz utazó plaid (nékülözhetlen minden utazónak téli időben)	890 4 20	45 1/2 szls. fin. b-azialli lüster minden színben	50 - 25
398 1/2 ngy. legmehezebb Bradford-plaid (nékülözhetlen minden utazónak téli időben)	14 50 5 90	40 1/2 szls. legfinom. téli angol ripéz a legdivatosabb szin.	60 - 30
		15 vég 1/2 széles beavatott szürke posztó	370 1 70

Végül

850 vég 1/2 szls. jó minőségű anyaggyöles rófe 25 kr. helyett most csak 18 kr. 200 vég angol oxford — — — — — rófe 30 kr. helyett most csak 15 kr. 220 1/2 szls. — — — — — 13 * 500 legjobb minőségű és legjobb mosatni honi Creton — — — — — 16 *

Kivánatra kimerítő árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Franklin-Társulat nyomdaja (egyetem-utca 4).

Sumatra-gyémántok.

E valóban pompás kék, rendkívül tiszta bírák, vörösláncok, és csupán a próba által különböztethető meg a valódiaktól. Szállítunk viteldjmentesen gyűrűket, 10000 double-aranyból, díjtól 3, 4 frtért; filberalékat, 10000 double-aranyból, pártját 5, 6 frtért az összeg bismen-ten megkülönböztet. Gyárunknál a bőség megjelölendő. Tömör arany-double mellcombok-dövekkel 3, 4 frtával, és tömör arany-double óraláncok, legújabb jellegben, 3, 4, 5, 6 forinttalval szintén kaphatók. 5504/5

Ékszer-árak gyári raktára: Bécs, Praterstrasse 16. sz., Bécs.

Ismeretes tény.

5518

miszerint a csoda-pusztá Rix Vilma, orvos-örvegytől, Bécs, Stadt, Adlergasse 12, saját háa szeptől, májfoltokat, pat-tanásokat, pörsenéseket, bőrártat, himlőhelyet, ráncokot, vörös orrt és általán vére minden tisztálanságot az arezon vagy a testen mindenkorra nyom nélkülávóit, irásbeli jótállás mellett: 1 soroz csoda-pusztá használati utasítással 1 frt 50 kr. mely összes kifogás nélkül v. szas datik, ha a pusztá nem lenne hatással — Szállítás utánvét mellett.

Rix Vilma, Bécs, Stadt, Adlerg. 12, saját háa

A SPANYOL KIRÁLY KÖVETE KRISZTINA FŐHERCEGNŐNÉL.

A várpalota belső tere már déli 1 órákor tele volt közönséggel, mely a szertartásra hivatalos személyek felvonulását kívánta látni. Egy és fél órákor kezdődött a testőrség felvonulása a szertartásterem felé. Erre megjelent gróf Hunyady a főszertartásmester és az udvari személyzet, mely a leendő spanyol királynőt új hazájába lesz elkísérendő, nevezetesen herceg Kinsky, a főudvarmester, özv. Pallavicini szül. Fürstenberg Gabriella ögrófnő a főudvarmesternő, gróf Bellegard Ferenc és gróf Mitterowsky Antal kamarások, továbbá mint udvarhölgyek: gr. Andrassy Irma gróf Andrassy Manó leánya, és gr. Cappy Henriette, Albrecht főherceg hadsegédének, gróf Cappy Henriknek leánya.

Nemsokára megjelent Krisztina főhercegnő is, ki édes anyja balján ülve két-lovassal zárt udvari kocsiban érkezett a főhercegi palotából a svájci udvarba. A nagykövetek lépcsőjénél a főhercegnők kiszálltak a hintóból s az udvari palota megjelölt lakosztályai felé tartottak.

Néhány perccel két óra után a spanyol király követe, Baylen herceg, tartá ünnepélyes bevonulását a császári palotába. Előtte két udvari csendőr lovagolt teljes díszben. Ezek után aranyalag gazdagon ékített három udvari díszhintó követte. Az elsőben Don Guillome d'Unthoff követségi attaché, de Angulo ezredes és a herceg két adjutansja ült, a másodikban Don Creus, Don Perojo, Don de Bagner és Don Mathen, a spanyol követség tagjai, illetőleg az ez alkalomra kiküldött követ kísérei, a harmadikban maga Baylen herceg s vele szemben herceg Odescalchi Viktor díszkamarás. A herceg üveghintaján gazdagon volt aranyalag díszítve. A herceg a spanyol 14-ik dicső ezred tábornoki egyenruháját, mely ezrednek ő a tulajdonosa és a Károly-rend nagykeresztjét viselte. A kíséret is díszgyenruhában volt s az udvari etikette szabályai szerint csupán spanyol rendjelekkel díszítve.

A rendkívüli követ kíséretével megérkezvén a várpalota fölépője elé, azon haladt föl a szertartási terembe. A lépcső két oldalán testőrök képeztek sorfalat. Az előteremben gróf Hunyady főszertartásmester és gróf Crenneville főudvarmester fogadták a herceget, s az előbbi a szertartásterembe vezette, a hol is az uralkodó várt reá osztrák marsall-egyenruhában, mellén a spanyol Károly-rend nagykeresztjével.

Hunyady gróf elhagyván a termet, ő felsége magára maradt Baylen herceggel. Ez utóbbi erre átadta az uralkodónak a spanyol király sajátkezű levelét s következőleg szökölt:

„Ő felsége, Alfonz spanyol király azzal a megtisztelő feladattal bizott meg, hogy fölsegéditől, mint a császári család fejétől, kérem meg Krisztina főhercegnőnek 5 fősége kezét ő felsége a spanyol király számára.“

A császár-király igenlőleg felelt, leolvastván a választ egy papírlapról, szintén francia nyelven, mint a hogy a megszólítás történt.

A herceg kíséretét bemutattván az uralkodónak, a követ és kísérei abba a társalgó terembe vonultak, melyben Krisztina főhercegnő és anyja volt a herceget fogadandó. Itt báró Schloisnig főudvarmester teljesítette a bemutatást, bevezetvén a herceget a salonba, míg a kíséretéhez tartozó spanyol lovagok az előteremben maradtak.

Krisztina főhercegnő és anyja a terem közepén ültek. Mintegy 15—20 lépéssel hátrább álltak Krisztina főhercegnő asszony udvarhölgyei és pedig Taaffe, Daun és Cappy grófnők és Pallavicini és Andrassy grófkisasszonyok. Krisztina főhercegnő friss rózsacsokrokkal díszített rózsaszín atlaszruhát viselt, nyakán gyémánt nyakékkal s fején gyémánt bogláróktól tartott

rózsákkal. Anyja, Erzsébet főhercegnő ruhája világos violaszín atlasz volt, gazdag csipkedíszítéssel, brilliant nyaklánczeccal és diadémával. Mind a két főhercegnő a Mária Lujza nemes nőrend nagykeresztjét viselte.

Schloisnig báró bemutatván a spanyol herceget, és átnyújtá Krisztina főhercegnőnek Alfonz király sajátkezű levelét s hasonló szavakat intézett a főhercegnőkhöz, mint előbb az uralkodóhoz. Krisztina főhercegnő, ki a rá nézve oly nagyjelentőségű pillanatban szemmel láthatólag el volt fogulva, igenlő választ adott.

Erre a lovagok is behívták a társalgóba s a herceg egyenkint bemutatá őket leendő királyneájknak.

E szertartás után a herceg királyá nevében átnyújtott Krisztina főhercegnőnek egy brilliantokkal kirakott karpereczet, melyre a mátkapár neveinek kezdőbetűi s a megkeres napja vannak kivésve.

Az egész szertartás egy órát vett igénybe s a herceg elbucsvázán, visszautazott királyához a kedvező válaszsával.

De ezzel a szertartásoknak még Bécsben nincs vége. E hó 14-én gyűlt össze az egész uralkodó család, hogy jelen legyen annál az ünnepélyességnél, melyen Krisztina főhercegnő, — mint annak idejében Gizella főhercegnő is tevő — lemondjon minden jogáról az osztrák és magyar trónhoz, mely őt az örökös rend szerint esetleg megilletné s minden igényéről az uralkodásra.

E szertartás után a királyi ara Spanyolországba utazik, hol az esküvő végbemenend, saját óhajátá szerint minden nagyobb ünnepélyesség mellőzésével, miután a főhercegnő az esküvői pompára szánt összegeket, jó szíve sugallatára, az árviz által megtett alattvalói javára szentel. Bizonyára ez a legszebb beköszöntő az új királynétől új hazájába.

Versek a titokban szeretetthez.

Hány czirkusz-dámába lebetétek
Szerelmes én, oh édesem!
Loisset bájos — a mint mondják —
S nem bir csak érlekelni sem...
Látom a hölgyeket a korzón,
Sétálván, lépi bajlóján;
Te jutsz eszembe, kedves lányka;
S mindnyájukat ócsárolom.

Csupán te vagy lelkenem kincse;
— Blahánért bár egykoron
Bolondultam, mint annyi mások!...
Oh én bohó gyermekkorom!...
De már több éve, hogy titokban,
Csak érted volt forró szívem;
El nem hódítna tőled, el nem
Csábíthatna más senki sem!

Üres volt a szívem, üres volt,
A milyen sok vidéki lap;
De esordulttél meg szerelmemmel,
A mint téged meglátalak.
Ekkor kezdtem Petőfit — s Shakespeare
Romeóját megérteni.
Éreztem: nem csupán bolondság
A szerelem, de — isteni.

És összeirtam néhány verset.
— Rosszabbak voltak, mint szívem. —
Mind tégedet dicsőítetek,
S kiadtam őket sebtiben.
De te nem érted... mert nem tudtad,
Hogy néked szól: ez volt az ok.
— Megmondani, mért voltam gyáva?
S mért hogy külön most sem vagyok?!

Benőfi Ferencz.

A szerény asszony.

Fantasztikus elbeszélés.

DOSZTOJEVSZKI TÓDOR UTÁN

Oroszból: Csopey László.

(Vége.)

MÁSODIK RÉSZ.

III.

Nagyon jól emlékszem.

Alig öt napja, hogy történt, mindössze öt nap előtt, a mult kedden! Nem, nem, ha legalább kis ideig, legalább parányi ideig várakoznának, s — s én szétszórnam a borot! — Talán ő nem volt megnyugtató? Másnap leszámítva zavarát, mosolyogva hallgatta beszédemet... Az volt a fő, hogy ezen öt nap alatt vagy szegény vagy zavartság volt nála az uralkodó. Nemkülönbelt, nagyon félt. Nem vitatkozom, nem, nem mondom ellent, mint az esztelen; félt, de hogy is ne félt volna? Hisz oly régóta idegenek voltunk egymás irányában, ugy elszógtunk már egymástól s most egyszere... — De én nem néztem félelmet, új derű ragyogott reám!... Igaz, kétségtelenül igaz, hogy hibáztam. Sőt az is meglehet, hogy sok hibát követtem el. Alig hogy másnap fölébredtem, még pedig igen korán (szerdán történt), mindjárt hibát követtem el: barátomra avattam őt. Siettem, igen siettem, de a vallomás szükségessége és elkerülhetlenné vált. Hogy is ne, szükségesebbé mint a gyógyás! Még azt sem titkoltam el, mit életemben magam előtt is rejtettem: nyíltan bevallottam, hogy egész télen azért dolgoztam, mert meg valék győződve szerelméről. Kijelentettem, hogy az üzlet csak akaratom s elmém hanyatlása volt, csak önállóságom és önösségem eszméje. Megvallottam neki, hogy a büffetben kissé megszeppentem jellemem s a gyanúsítás miatt: bántották a körülmenyek, a büffet; bántott az: ha én most kimegyek a kihívásra, nem cselekszem-e bolondul? Nem a párbajtól félt, de attól, hogy valami bolondság lesz belőle... Később aztán nem akartam beismerni, s kizoztam mindenkit; őt azzal, hogy feleségül vettem csak azért, hogy kizozzam. Különbelt jobbadán úgy beszéltem, mintha lázám volna. Megfogta kezemet s kért, hogy ne folytassam: „Őn nagyit, gyöttri magát“ — s ujra könyezett, újra közel állt a rohamhoz! Mindig kért, hogy ne szóljak erről s ne is említsem.

Nem néztem kérésit, vagy alig néztem; tavasz, Boulogne! volt a jelszó. Ott van a mi új napunk, csak ezt mondogattam.

Bezártam az üzletet s az ügyeket átadtam Dobronrávovnak. Azt az ajánlatot tettem, hogy osszunk szét mindent a szegények közt, kivéven a háromezer rubelt, mit keresztanyámtól örököltem, utazzunk Boulogneba, azután térjünk vissza s kezdjünk új, munkás életet. Ugy is tettünk, mivel ő semmit sem szökött... csak elmosolyogta magát s úgy látszik, inkább gyöngédségből mosolygott, hogy el ne keserítsen. Hisz én láttam, hogy terhére vagyok, mert ne gondolják, hogy annyira balga és önos vagyok, hogy ezt észre ne vegyem. Mindent láttam, mindent a legutolsó vonásig, jobban tudtam és látam minden másnál; kétségbeesésem látható volt!

Magamnak meg ő neki mondtam el mindent. És Glyceriának. Mondtam, hogy sirtam volt... Oh hisz én is mára fordítottam olykor a beszédet, nem akarván némely tárgyakat előhozni! Aztán ő egyszer-mászor élénkebb lón, én ezt jól tudom! Miért mondják, hogy „néztem s semmit sem láttam“? És ha ez nem történik, minden másképp volna. Harmadnapja, mikor

olvasásról folyt a szó s arról, mit olvasott e télen, — elbeszélte nekem, s nevetett, mikor észbe jutott Gil Blas jelenete a granadai érsekkel. És mily gyermekiesen kedves mosoly volt ez, épen mint menyasszony korában; hogy örültem én ennek! Rettenetesen elbájt ez; különben benne is volt annyi lelki nyugodtság, hogy nevensen téli magatartása fölött. Tehát már egészen kezdett megnyugodni, teljesen kezdte hinni, hogy ily állapotban hagyom. „Azt hittem, hogy ön úgy hagy engem“ — ez volt, mit kedden mondtott. Oh, tizéves kis lányhoz illő gondolat! Hiszen ő azt hitte, hogy tényleg is úgy marad minden: ő, a maga asztalánál, én az enyimmél, s így élünk majd vagy hatvan évig. S most — én, a férj, előlépek, hogy a férjnek szeretet kell! Oh balgaságom, vakságom!

Hiba volt az is, hogy elragadtatva néztem reá; erősnék kellett volna lennem, de a lelkesedés eljlesztett ettől. Megszilárdultam már s nem esőköltam többé lábait. Egyszer sem mutattam azt, hogy... hogy férje vagyok — oh, hisz eszembe sem volt, úgy könyörögtem neki. De hát lehetetlen vala a tökéletes hallgatás, lehetetlen volt, hogy soha ne beszéljünk. Kijelentettem neki kezdetben, hogy gyönyörködöm beszédében, hogy hasonlíthatatlanul műveltebbnek tartom magamnál. Nagyon elpirult s zavartan mondá, hogy mindent nagyított. S én nem fekezhetvén magamat örgönjében, elmondtam neki, hogy mennyire el valék ragadtatva, hallván párbaját az ajtó mellől, az ártatlanság párbaját ama bizonyos személyvel, s mennyire gyönyörködtem eszében, élelemjűségében és gyermekek nyílt-szívűségében. Mintha megrázkódott volna, rebegte, hogy nagyitok, de arca hirtelen elborult, kezébe rejté arczát és sirni kezdett... Már én sem tűrhettem: ismét lábaihoz borultam, újra esőköltam azokat, újra roham lett a vége, mint kedden. Ez történt tegnap este és reggelre...

Reggelre?! Esztelen én, hisz ez a reggel ma volt, csak az imént, csak az imént!

Hallgassanak s értsenek meg jól: mikor nem régiben találkoztunk a számovárnál (a tegnapi roham után történt), szinte meglepett nyugodtságával; hisz mi nem történt! Egész éjjel reszkettem az ijedségtől a tegnapi este miatt. Ő azonban elem jön, megáll, összeszeti kezeit (csak az imént!) s elkezd beszélni, hogy ő a — bűnös, hogy ezt jól tudja, hogy a ballépés bántotta a télen s bántja most is... hogy igen-igen becsüli nagylelkűségemet... „hű felesége leszek, becsülni fogom őnt...“ Én fölgyorogtam, s mint az örült, megöleltem! Összevissza esőköltam arczát, ajkait, mint valódi férje a hosszu válas után. S miért mentem el én az imént két órára... külföldi utelveink... Oh istenem! Csak őt — csak őt percczel korábban tértem volna vissza!... S kapunkban egész néptömög, özöne a rám irányzott tekintetek... Oh uram teremtőm!

Glyceria mondja (oh most Glyceriát semmi áron el nem bocsátom, mindent tud, egész télen vele volt, mindent elbeszél nekem) — ő mondja, hogy a mint eltávoztam, visszaérkezésem előtt alig husz percczel — bement asszonyához a szobába, nem emlékszem már, mit akart kérdezni, s látta, hogy nőm levette a képet (tulajdon azt a Szűz-Mária-képet), maga elé tette az asztalra, mintha imádkoznék.

— Mit csinál asszonyom?

— Semmit Glyceriát, eredj!... Várj Glyceriát! mondá utóbb, hozzá ment s megcsókolta.

— Boldog ön, — mondám — asszonyom?

— Igen, Glyceriát.

— Asszonyom, regen kellett volna már az urnak bocsánatot kérni öntől... Hál' istennek, hogy megbékültek.

— Jól van, mondja, jól van, Glyceriát, eredj, s mosolygott, de nagyon különös módon. Oly különösen, hogy Glyceriát már tíz perccel mulva visszajött, hogy megnézze őt: „Ott áll a fal mellett az ablaknál, kezét a falra, fejét meg kezére helyezé s így állva gondolkozik, s oly mélyen elgondolkodva áll, hogy meg sem hallotta, hogy én ott állok a másik szobában s nézem, mit csinál. Látom, mintha mosolyogna, áll, gondolkozik s mosolyog. Rá néztem, csendesen megfordultam s kimentem, magamban meg nagyon gondolkozom; egyszer azt hallom, hogy kinyitja az ablakot. Rög-tön bementem megmondani, hogy „asszonyom, hívós van ám, meghül!“ s látom, hogy fölállt az ablakra s egész testével ott áll az ablakban nekem hátat fordítva, és kezeiben tartja a képet. Szívem elszorult s kiáltom: „Asszonyom, asszonyom!“ Meghallotta, megmozdult, hogy felém forduljon, de meg nem fordult, hanem egyet lépett, a képet melléhez szoritotta s — levetette magát az ablakról!“

Csak arra emlékszem, hogy mikor beléptem a kapun, még meztelen volt. Fő az, hogy mindenki rám nézett. Először kiabáltak, de aztán hirtelen elhallgattak s helyet engedtek nekem... Ő ott feküdt a képpel. Homályosan emlékszem, hogy szótlanul közeledtem hozzá s hosszasan néztem rá, és hogy mindnyájan körülvettek és valamit beszéltek nekem. Glyceriát itt volt, de én nem láttam. Azt állítja, hogy beszélt velem. Csak arra a polgárra emlékszem, ki mindig azt kiabálta: „egy csomó vér jött ki szájából, egy csomó!“ s rámutatott az udvaron fekvő vére. Nekem úgy látszik, hogy ujjammal megérintettem a vért, bepirosítottam ujjamat s rá nézek (jól emlékszem erre), ő meg mindig azt kiabálja: „egy csomó, egy csomó!“

— Hát mi közöd a csomóhoz? kiáltam — mondják — egész erőmből s fölemelve kezeimet, rá vettem magam...

— Oh, vad, vad dolgok! Félreértés! Valószínűtlenség! Lehetetlenség!

IV.

Csak öt perccel késtem.

Talán nem? Hát valószínű ez? Hát lehet azt mondani, hogy ez lehetséges? Minek, miért halt meg ez az asszony?

Oh higgyék el, jól tudom fogni; de hogy minek halt meg — mindéig kérdés marad előttem. Megjédt szerelmemtől, megkérdezte komolyan önmagát: elfogadjam vagy el ne fogadjam? s ki nem állva a kérdést, inkább meghalt. Tudom, tudom, hogy nincs min törni fejemet: igen sokat ígért, megjédt, hogy lehetetlenség mind megtartani — ez világos. Itt csakugyan néhány rémitő körülmény forog fenn.

Mért hát minek halt meg ő? ez mindig nyílt kérdés. E kérdés kopogtat elmémbe. Hisz én meg is hagytam volna úgy, ha már azt akarta, hogy úgy legyen. Nem hitt s mi lett belőle! Nem — nem, hazudom, nem az. Tisztán azért, mert velem becsületesen kellett volna bánni, engem tisztességesen szeretni s nem úgy mint a kereskedőt szokás. De mert ő sokkal szeplőlenebb, sokkal tisztább volt, semhogy beleegyezék oly szeretetbe, minőt a kereskedő kíván, hát nem akart megcsalni. Nem akart megcsalni, felét vagy épen negyedét adván szerelmének a kért egész helyett. Nagyon becsületes volt, hiába! Értik-e, hogy a szívem nemesebbé kívánt válni? Különös gondolat!

Borzasztóan érdekes az is: becsült-e engemet? Nem tudom, gyűlölt-e, vagy nem? Nem gondolom, hogy gyűlölt volna. Nagyon rettentés az: hogy nem jutott az eszembe az egész télen át egyszer sem, hogy talán gyűlölt engem.

Sokkal inkább meg valék győződve az ellenkezőről egész ama perzig, mikor oly mély csodálkozással tekinté reám. Igen, mély volt az. Ekkor aztán megérttem, hogy gyűlöl. Visszavonhatatlanul, örökkéig, fölfigogtam ezt! Ah, gyűlöl volna bár egész életemen át, csak — csak élve maradt volna, élve! Még csak az imént járt, beszélt. Nem birom megérteni, hogy vethette le magát az ablakról! Hogy nem sejtettem én azt öt percczel előbb? Szólitottam Glyceriát. A világ minden kincséért sem bocsátottam el Glyceriát, nem bizony!

Oh még nagyon sok beszélni valónk lett volna. Mi csak rémitően elsököttünk egymástól a télen, hát talán újra egymáshoz kellett volna szoknunk? Miért, miért ne tudtunk volna mi kiegyezni s új életet kezdeni? Nagylelkű vagyok, nemkülönbelt ő is az volt — ez alapja az egyesülésnek! Csak néhány szó, legfeljebb két nap s ő megért mindent.

Boszantó az egészben az, hogy merő véletlenség — csupa barbár, kegyetlen véletlen volt ez. Öt perccel, mindössze öt perccel késtem! Jöjjék öt percczel előbb, — s a döntő pillanat elvonul, mint a felhő, s nem jut többé eszébe. Végződött volna bár azzal, hogy mindent megtudott. Most újra üres a szobám, magam kongok egyedül. Lám az óra hogy kettyeg, neki nincs baja, nem sajnál. Nincs senkim — ez a baj!

Járok s minduntalan járok. Tudom, tudom, de ne nevéssenek, önök nevésségesnek tartják, hogy a véletlen s az öt perccel miatt panaszodom. Hisz kézzelfogható. Itéljenek önök: még levelet sem hagyott hátra, hogy „ne vádoljon senkit halálom miatt“, mint azt tenni szokták. Hát nem gondolta meg azt, hogy bánthatják Glyceriát: „Egyedül voltál vele, hát levélkedted“. Még bajba keverték volna, ha az udvaron négy ember nem látja, mint állt kezében a képpel az ablakon, s hogy önkényűt ügrott le. Nem véletlenség-e az, hogy emberek álltak az udvaron s látták? Pedig mindez csak egy pillanat, egy meg nem gondolt pillanat műve. Elhamarkodás és képzelődés! Minek imádkozott a kép előtt? Nem jelenti-e azt, hogy halála előtt ez utolsó imája? A döntő pillanat tartott vagy tíz perccig s elhatározással vált — mig kezére támasztott fejjel állt a falnál s mosolygott. Fejébe szállt a gondolat, megfordult benne és — és nem birt neki ellenállani.

Bárhogy vesszük, meggondolatlanság volt. Velem még meg lehet élni. Hátha a vérszegénység? Nem a vérszegénység, az életerő okozta talán? Kifáradt a télen, ez az...

Elkéstem!!!

Mily karsu a koporsóban, mily hegyes lett az orra! Pillái nyílként állanak. S hogy esett le, — el nem torzult, el nem tört semmije! Csakis „egy csomó vért“ vesztett. Mily pusztá az ágya. Belső megrázkódottatás. Különös ötlet: hátha nem kellene őt eltemetni? Mert ha elviszik, akkor... nem, nem! Lehetetlen, hogy elvigyék! Hiszen tudom, hogy el kell őt vitetni, nem vagyok esztelen s nem is beszéllek lázban, sőt ellenkezőleg elmém soha sem ragyogott így, — de hát megint egyedül legyek idehaza, újra meglegyen a két szobám s foglalkozzam az elzalogosítással? Láz, láz, itt a láz! Halálra kizoztam őt — ez az, ez!

Minek nekem most az önök törvénye? Mi szükségem szokásaikra, erkölcsükre, életükre, uraskodásukra, s hitükre? Itéljen el bírójok, vigyének itélőszékük, ama hangos itélőszék elé, s én megmondom, hogy nem érzem magamat bűnösnek. A bíró kiáltani fogja: „Hallgasson tiszt!“ Én meg visszakiáltom neki: „Van most olyan erőd, hogy neked engedelmekedjem? Miért ölte meg a halogatás azt, ki mindennél drágább volt? Mi szükségem immár törvényei-

tekre? Elváltak töledek.“
Oh, nekem most mind-
egy!

Vak, vak vagy! Meg-
haltál, nem hallasz! Nem
tudod, mily paradicsom-
mal vennék körül. Lel-
kem volna a paradicsom
s azzal ültetnék körül!
De te nem szerettél en-
gem — s nos, nos azután?
Minden *ugy* volna, s *ugy*
is maradna. Beszelnél
mint barátoddal, — örül-
nénk, nevetnénk is, egy-
másnak a szemébe nézve.
S így elélnénk. És ha
megszeretnél más valakit
— hát aztán? Elmennél
vele s nevetgelnétek, én
meg az utca másik ol-
dalaról nézném... Oh,
mindenemet oda adnám,
csak legalább még egy-
szer fölnyitnád szemei-
det! Csak egy pillanatra,
egyetlen egyre! rám néz-
nél, mint az imént, mikor
előttem álltál s meg-
küdtél, hogy hí feleségem
lész! Oh egyetlen tekin-
teteddél mindent megér-
tenél!

Késedelem! Oh ter-
mészet! Baj — hogy né-
mely emberek a világon
vannak! Van-e még élő
ember a csatatéren? —
kiáltja az orosz hős. Kíál-
tok én is, ki nem vagyok
hős, — s nem kiált vissza
senki. Azt mondják, hogy
a nap táplálja a minden-
séget. Ha fölkel a nap,

OROSZ FOGLYOK SZÁLLITÁSA SZIBÉRIÁBA.

nézzék meg, nem ha-
lott-e? Minden halott, s
mindenütt holtak. Az em-
berek, az őket környező
csend, — ez a föld! „Em-
berek, szeressétek egy-
mást!“ — ki mondotta
ezt? kinek tana ez? Ér-
zéketlen, féltenszakadás
nélkül lóg az inga. Éjfél
után kettő. Czípői ott áll-
nak ágyánál, nyilván őt
várják... Nem; komo-
lyan kérdelem, ha őt ki-
viszik holnap, mi lesz
én belőlem?...

Szibériai száműzöt- tek elindulása.

Alig szükséges vala-
mit mondanunk képünk
tárgyáról. Önmaga be-
szél az. Szibéria nevé-
t is régóta ismerik egész
Európában s mindenki
tudja, hogy a legköze-
lebbi időkben az alapjá-
ban megrendült nagy
orosz birodalom titkos
fölgörgetői, a nihilisták,
tömegestől hurczoltatnak
e rettegett tartomány
bensejébe. Maga a „Go-
los“ beismeri, hogy egye-
dül a moszkvai nagy fegy-
házból a nyár folyama
alatt 10,477 nihilistát
szállítottak Szibériába.

Képünk is ily szo-
moru csoportot ábrázol,
kik a szent-pétervári ál-
lami fogházból indulnak
utjukra. Elítélteket
nem hirdetik ki, elindu-
lásuk titokban történik s
csak néhányat sirathat
meg közülök véletlenül
odavetődött rokona, a

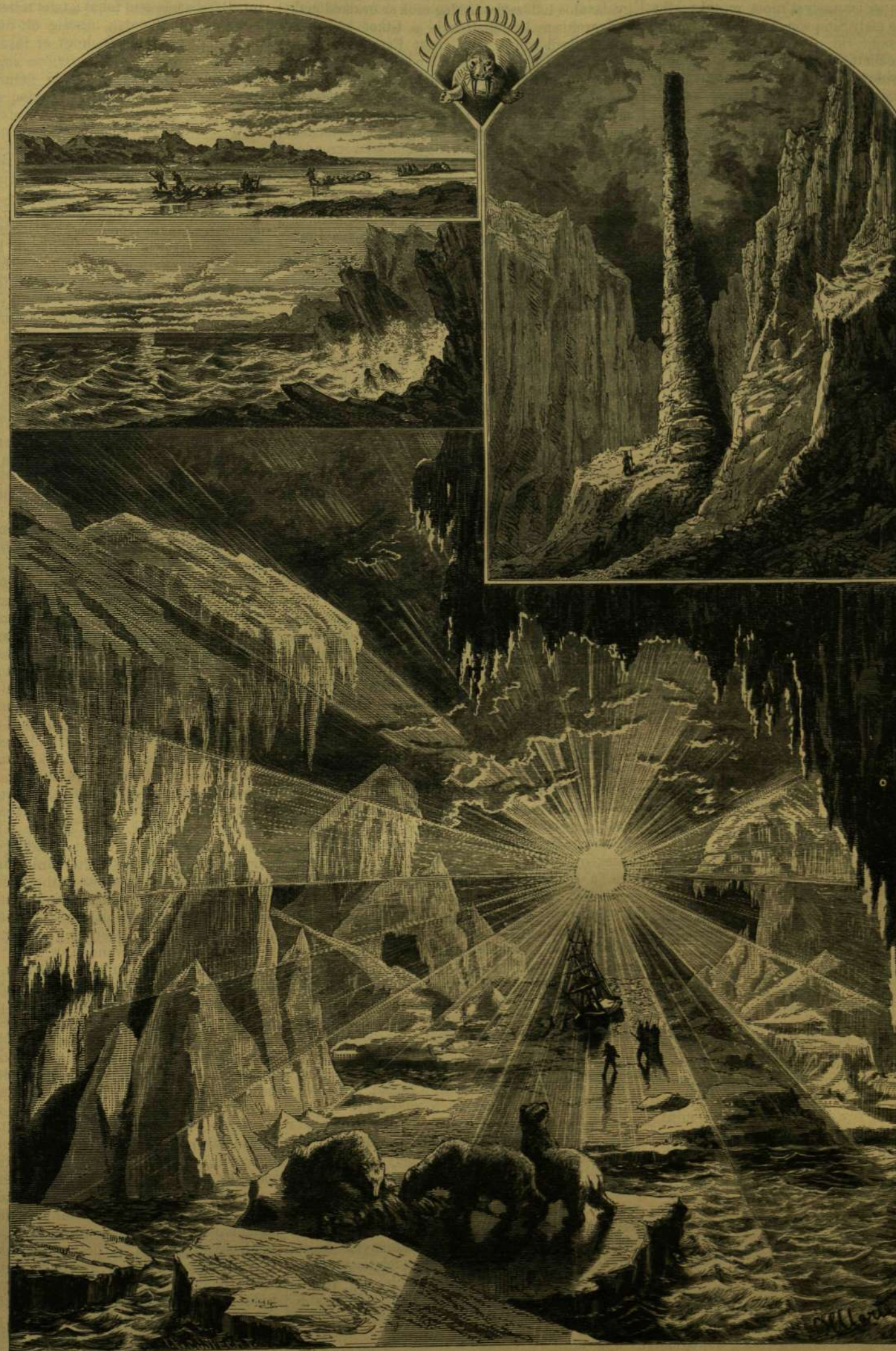
AFGHÁN FŐNÖK ÉS KISÉRETE.

többiről inkább csak sejtítik, hogy oda vitték,
honnan igen kis rész tér vissza majd. Az utóbbi
két év alatt sokat ítélték el, hogy — mint a
hivatalos szólam mondja — „várakozzanak a csár-
kegyére“. Elítelték a nélkül, hogy egyetlen elfo-

gyorsan, a mint menni csak képesek, a széles
utczákon át. Sz.-Pétervárt s más nagyobb váro-
sokban gyakran található ily csoport. Senkinek
sem szabad megszólítani őket. Gyorsan, csak-
nem szaladva haladnak előre, de teljesen némán.

tevőnek ez az ut csaknem játék, a rajongó ifju,
ki politikai eszméinek lesz áldozata, néha már
ez utban tönkremegy.

Ujabb az orosz kormány is komolyan
gondolkozik, hogy e hosszas s rettenetes utakat

AZ ÉSZAKI SARKVIDÉKRŐL.

gadható adat vagy bizonyíték lett volna ellenök
s elküldték a gyilkos bányákba. A tolvajokat,
rablókat, sikkasztókat együvé fűzik a szökött
katonákkal, a nihilistákkal s bazafias lengyelek-
kel. A „veszélyesek“ kivételével a többi szabá-
don, de hátul összekötött kezekkel hajtják oly

A városon kívül a legelső templomnál megáll-
nak s a mise meghallgatása után leveszik róluk
a láncokat, s ezentul az egész uton beszélgetnek
egymással szabadon, kivéven, ha városba érnek.
Igy haladnak át száz s száz mérföldet gyalog s
az idő zivatárának kiteve. A közönséges gonosz-

legalább részben megszüntesse. A „Nisni-Now-
gorod“ hajóval már 600 foglyot szállítottak
Odesszából tengeren s utjuk Sanghalinbe keve-
sebb időbe s alig valamivel nagyobb költségbe
került, mint a régi embertelen toloncozás.

Egy afghán főnök és kísérete.

Az angolok harcra az afghánokkal messze földön felkeltette a közfigyelmet az afghán nép iránt, s annak nemzeti sajátosságairól, különböző jellemző alakjairól még ma is gyakran találunk képeket s leírásokat különösen az angol lapokban. Ilyen kép az is, melyet most mutatunk be olvasóinknak s mely Simpson angol rajzoló munkája után készült, ki a Khaiber-völgyben és Dsallabad mellett, mely neveket a utóbbi időkben oly gyakran emlegettek, az afghán nép szokásáról, öltözetéről és életmódjáról beható tanulmányozásokat tesz.

Képünk egy tekintélyes afghán főnök utazását ábrázolja. Valóságos patriarchális alak a bibliai időkbeli, de kissé átalakított a harezias jelleg által, mely az afghán népek sajátosságaihoz megfelel. Diszes turbán, egyszerű, de drága bársony kaftán fedti testét, arczán méltóság s komolyság tükröződik vissza, s ennek teljesen megfelel hosszú lassu menése. Elül leghívebb szolgáló ennek hosszú kovapuskákkal s más kézi fegyverekkel ellátva, hátul pedig testőrsége, mely valóban egészen harcias kinézésű, teljesen ellentétben a nyugodt öreggel.

Pulszky Ferenc Emlékirataiból.

I.

A bevezetésből.

Lipót fia közül az elsőszülött nem volt a legkitűnőbb; Ferdinand a 'oskanai nagyherceg, Károly a nagy hadvezér, János a tyrioli hős és József a magyar nádor mind felülmúlták bátyjokat tehetségben; rendes időkben azonban talán ő is elég jól vezette volna a kormány rudját, de népeinek szerencsétlenségére azon időben ült a királyi székbe, midőn a francia forradalom hőfokát érte el, s a királyi család tragikus sorsa, az arisztokrácia kiirtása s mindazon oszlopok megrendítése, melyeken az európai államélet nyugodott, megijesztette s felizgatta a fejedelmeket. Ferenc jellemében nem hiányzott a feltekénység és gyanakodás hajlama, erős volt benne a fejedelmi állás kiváltságosságának ön-tudata, s ezen hajlamok a körülmények által egész a zsarnokságig fokozódhattak benne. Élénk családi érzelme készítette nagybátyja és nagy-nénje halálának megboszulására, fejedelmi állása kötelességévé tette a királygyilkos köztársaság megtámadását, melynek tanai és seregei különben is legközelebb őt mint német császárt fenyegették. De a forradalom nemcsak Párisban székelt, hanem mindenütt a művelt osztályok eszméiben, Ferenc tehát nem tartotta elégségesnek háborút viselni a francia köztársaság ellen, ő az eszméknek is háborút izent, s a tudományok magának, mely ily eszméket t rjeszt. Szerette volna boldogítani alattvalóit, de legyenek ők jó polgárok, ne tudósok, maradjon a tudomány a műveltek kiváltsága, ne terjesztessék az alsóbb osztályokban, maradjon a kalmár rózfájánál, a csizmadia kaptafájánál, a paraszt az ekaszarvánál.

A mint Ferenc a külellent megtámadta, megtámadta országában annak lehető barátit, s a rémuralmat csak oly szükségesnek látta, mint a francia konvent; ugyanazért következetesen s erőszakosan elnyomta a liberalizmus minden jelentkezését, Bécsben kivégeztette Hebenstreitét és mindazokat, kik a forradalom tanait az emberi jogokról terjesztették, s Magyarországon elfogatta és elítélte Martinovicot és társait, ezek közt a magyar irodalom legfőbb tényezőit. Rémitő volt az a benyomás, melyet hét ember kivégeztetése s harmincznek bebörtönözése a nemzetre tett; a szellemi élet hosszú időre megakadt, a politikai diskusszió még a magánkörben is egyszerre elnémult, és minden komolyabb irány gyanút gerjesztett, melyet csak a könnyelműség és élvezethajászat tudott elaltatni. Ehhez járult az ország határán túl viselt háború által előidezett jó ára a buzának, a papirospénz mindennap változó értékéből s végtére értéktelenségéből származó bizonytalansága a vagyonnak, mi a magyar középosztály tékozlási hajlamát elősegítette.

Kormányelveinek következetes keresztülvételénél Ferenc a kitűnőbb férfiakat mindenütt

mellőzte, alatta érsekekre, püspökökre, hivatalokra csak a közpszerűség tarthatott igényt; minden tudományos ember, sőt Ausztriában mindenki, ki nem beszélt bécsi aljas szójárással, veszedelmesnek tartott, katonatiszt alig remélhetett előmozdítást, ha condite listájában meg volt jegyezve, hogy szeret olvasni, a titkos rendőrség körülfogta az egész országot a feladónak gyalázatos hálózattal. Még csak az uralkodónak testvérei sem kerülhették ki a titkos kémeket, kikkel körül voltak véve, mert Ferenczet feltékenysége s ellenszenvé minden kitűnőbb személy ellenében annyira vitte, hogy Károly, János és József öseiben sem bízott s őket is gyanakvó szemekkel nézte; nem bízott másban, mint Lajos főhercegen, kiből tulajdon jellemének tükrö-képet ismert fel, s ugyanazért végrendeletében is őt szemelte ki Ferdinand fiának kormányvezetőjéül.

Félszázadnál tovább tartott a kulturrellen es elveknek uralma, mert Ferenc halála után is Lajos főherceg fentartotta kormányzatának tradícióit, míg az elnyomás végre megszülett természetes következményeit, s az elfojtott eszmék 1848-ban váratlanul kitörték s győzedelmeskedtek s későbbi elnyomatásuk dacára is, újra, megtisztult alakban föléledtek s érvényre jutottak.

Ez azon időkben, melyben életem s munkálkodtam, érintkezve a nemzet legjobbjáival a tudomány, az irodalom, a politika terén, s magam is részt véve a mozgalmakban, melyek majd mind szemem előtt fejlődtek ki.

II.

Házassági gondolatok.

Megjő minden emberben az idő, midőn házasságról kezd gondolkodni és családát kíván alapítani, oly nyughelyet, melybe mindig visszavonulhat, ha az élet harcmezén kifárad, s hol a küzdelemre új erőt nyerhet. Ez természetesen egy ösztön, Brehm is elbeszéli, hogy a nagyobb madarak egy pár évig céltalanul vándorolnak, mielőtt tökéletesen kifejlenének s megőné menyegzői tollzatuk, melylyel hazájukba visszaszállnak, párosulnak s fészket raknak. Én is éreztem, hogy ideje volna megházasodni, de igényeim e részben magasra voltak fokozva. A parasztagazdának és mesterembernek, a kisebb földbirtokosnak és boltosnak, a hivatalnoknak és tanárnak meg kell házasodnia, hogy legyen gazdasszony a háznál, ki a háztartást rendesen viszi, míg férje hivatásában el van foglalva; ez tehát takarékoskodást keres benne, csint és rendszert és férje iránt anyai tisztelget, hogy ne veszekedjék vele; többet nem kíván boldogságára, a megszokás megtartja vagy meghozza a szeretetet. A nagyrnak ismét oly feleség kell, ki a ház fényét fenn tudja tartani, társaságot fogadni s akár kedvesség akár büszkeség által a család nevét, a hivatal méltóságát illően képviselni. Ily viszonyok közt elegáns, habár pazarlásra hajlékony, és akár szépsége, akár szelleme, akár magatartása által kitűnő nőre van szükség, ki átérzi mivel tartozik a férj nevének s hírének. Ha ragaszkodik hozzá, annál jobb, de ne mutassa ezt a világ előtt, mert ez nevelésesen polgári érzésgének tünik fel a társaságban, holott a nagyur nevének köre nem a család, hanem a társaság. — Nekem azonban magasabb fogalmam volt a házasságról, mely csak akkor tökéletes, ha férj és feleség egymást szellemileg is kiegészítik, ha a nő megérti s helyesli férje törekvéseit, eszményeit, ha az emberi élet legmagasabb feladatai iránt vallásban és politikában nem különbözik felfogásai, ha a nő buzdítja a férfit, s vigasztalja az elcsüggedés óráiban, s ragaszkodik hozzá minden körülmények közt, lényével összeolvad, s csakugyan feleség, vagyis a férjnek minden tekintetben fele. Ily viszonyok közt könnyen eltűri az ember a finomabb alkotású nő idegességét is, mely különben a házi békét sokszor megszakítja.

A mint Olaszországból visszatértem, nem éreztem magamat otthonosnak Eperjesen, hol a megyei mozgalmak kisserűek voltak, s a társasélet lapos; engemet keveset érdekelt akár a Pechy, akár a Szinnyey, akár a Berzeviczy család legyen a tulsúly, ellenzéki meggyőződéseimnél fogva Sáros nem lehetett azon talpazat, mely arra szolgáljon, hogy országos állásra emelkedjem. Kártyát sem játszottam, meguntam a társalgást az időjárásról, a vetések állásáról és kis-

szerű megyei armányokról, nem is érdekelt nagyon a csevegés és politika a női körökben. Homályosan éreztem, hogy nagyobb események küszöbén állunk s vágyódtam oly helyre, hol mássabból tájékozhatom magamat a dolgok állásáról, mert az eperjesi élet láthatára oly szűk volt, hogy abban nem tudtam jól megférni, lekem ki nem nyújtózkodhatott kénye-kedve szerint. Bécsebe mentem tehát a telet tölteni, tudtam, hogy nemzetünk sorsa mindig ott ül el, habár a rövidlátók azt hiszik, hogy ez fővárosunkban történik.

III.

Walter Teréz.

Hétfőn korábban mentem a Razumofski-palotába, — ez volt Walterék villájának neve, melyet első birtokosától nyert — hol keves vendéget találtam még a salonban. Csaknem nyomban utánam lépett be Mr. Clarke, az angol követési titkár s a kisasszonynak köszönettel adott vissza egy könyvet, melyet tőle kölcsönzött volt. Azon rossz szokásomról fogva, hogy minden könyvet kezembe veszek, melyet az asztalon heverni látok, ebbe is bepillantottam; Guizot híres munkája volt, a „Histoire de la civilisation“. Miután ily könyv nem tartozik azok közé, melyeket az ember egy divatos salon asztalán találni szokott, megkérdeztem a kisasszonyt, olvasta-e?

Természetesen, hogy olvastam.

De ez komoly egy munka, nem annyira mulattató, mint inkább fárasztó s eszméket ébresztő.

Hát nem teszi fel rólam, hogy komoly munkával foglalkozom?

Meg voltam lepette, s kerestem alkalmat, hogy hosszabb beszélgetésbe eszkezhessék az igen csinos, feketefürtű, feketeszemű kisasszonnyal, kiből a műveltség oly magas fokát fedeztem fel, minővel eddig alig találkoztam. Walterék több év óta a nyarat fürdőknél töltötték, télen min' en kitűnő idegen, ki Bécsebe jött, estélyeiken megjelent; a család ismert tehát mindenkit, külföldi írókat, művészeket, államférfiakat, köztük többeket, kiket én is ismertem. Találkozott tehát sok érintkezési pont a társalgásban, s mi engem még inkább meglepett, Teréz kisasszony olvasta volt az „Allgemeine Zeitung“ melléklapját s ismerte cikkeimet. Graffen is csatlakozott hozzánk, öregbbr ur, Hamburg szabad Hanzaváros képviselője, ki természetesen bele nem szólhatott a nagy politikába, de mégis megtudott mindent, mi történik, s a mit eles szemmel észrevett, azt ő metsző, találós szavakkal roppant érdekesen elő tudta adni. Társalgásunk tehát igen kellemes volt, s minthogy én nemcsak beszéltem, hanem jól hallgattam is tudok, és senki-nek szavába nem vágok, a kis társaság a terem egyik szegletében valószínűleg jobban mulatott, mint a többi számos vendég.

A mint éjjel után haza mentem, el voltam tökéve, hogy Teréz lesz az én feleségem, ha ő is ugy akarja, mint magam. — Egy pár nappal később Jurkovich ágensnél tánczestély volt, melyre meg voltam hívva, s itt találtam ismét Teréz kisasszonyt s alkalmat tánczolni s társalogni vele. Elhatározásom megerősödött, következő hétfőn ismét ott voltam a Razumofski-palotában elbucszni, mert kedden felültem a gőzhajóra, s Pestről Eperjesre siettem, hogy anyámnak megmondjam, hogy házasodni szándékozom, s megkérdeztem, nem volna-e kifogása, ha német menyét hoznék a házhoz.

Protestáns-e? ez volt az ellenkérdés, s miután hallotta, hogy kálvinista, azt találta, hogy magamnak házasodom, nem neki, keressem boldogságomat ott, a hol azt legbiztosabban megtalálni vélem, csak atyám szellemében kívánta, hogy vallás tekintetében ne legyen nézetkülönbség a családban. Az öreg ur még végrendeletében is szívemre kötötte, hogy protestáns feleséget válasszak s kormányhivatalba ne lépjek. Fejérváry nagyon megörült, hogy bécsi leányt akarok elvenni, mert most biztosnak vélte, hogy el nem merülök a megyei mindennapiság s falusi gazdálkodás posványába, büszke volt reám, mert a maga nevelésének tartott, s nem akarta, hogy belőlem ne váljék egyéb, mint egy hírlapíró ellenzéki táblalábó.

Negyednapon ismét gyorskocsira ültem s a nélkül, hogy Pesten megállanék, egyenesen Bécsebe utaztam. Csütörtökön reggel érkeztem

meg, s tudva, hogy az zeneestély napja Walteréknál, oda siettem. Teréz a harmoniumon kísért épen nem tudom mily híres zorgoraművész, midőn csendesen s némán belepétem, hogy senkit ne háborgassak. Észrevett s elpirult; ezt jó jelnek vettem.

Hétfőn Sommaruga a szentiványéji mesét javasolta fölolvására, mibe mindenki beleegyezett, a szerepek rögtön ki lettek osztva, s én Zubolyt választottam magamnak, s megígértem, hogy jól fogok ordítani, de megjegyeztem, hogy nines kezeimnél német Shakespeare. „Mindjárt adhatok egy példányt“, szölt Teréz és állsietett, én utána szaladtam, s kezét megragadva, „szeretem“ mondtam, „akar-e enyém lenni?“ Megíjédt, elpirult, kiragadta kezét az enyemből, „szóljon holnap anyámmal“, s elfutott a könyvtárba. Közönyös arczczal jöttem vissza a salonba, utánam Teréz a könyvvvel, a társaságban senki sem gyanította, hogy sorsunk elődött.

Éjjel nem tudtam aludni, eldőltem ott voltam a Razumofski palotában, hol Walterné igen szívesen fogadott. Rendkívül okos asszony s ha akarja, nagyon kedves. Leánya már bejelentette látogatását, s ő nyíltan megmondta, hogy ámbár alig ismer, szívesen enged kérelmemnek, de egy baj fennmarad, férje nem szereti a magyarokat s nem is gyanítja szándékomat; igaz, hogy alig váltottunk eddig más szót, mint a szokásos köszöntéseket, — majd elő fogja őt készíteni, holnap reggel keressem fel irodájában a városban, most menjek le a kertbe, ott sétál Teréz.

Hiába írnám le, mit mindent beszélgettünk akkor; a ki ily boldog pillanatot átél, ismeri édeségét, a ki nem ismeri, az meg nem érti mily boldogságot szerezhet egy pillantás, egy szó, egy kezszerítés.

Másnap elmentem Walter irodájába, s alig tudtam, miként adjam kérelmemet az öreg ur tudára, de a mint beléptem, ő nyakamba borult, megcsókolt, sirt s azt mondta, hogy ez legboldogabb pillanata életének, ő csak egyetlen leányért él, reám bizza boldogságát s bizik, hogy bizodalmanak megfelelek, mert Teréz bevallotta neki, hogy szeret s máshoz soha nem megy férjhez.

Visszatekintés.

Volt idő, hogy vártam én is
Vak szerencse, sors kegyét;
Szebb jövőt, hol szenvedésim
Majd jutalmuk elvegyék,
S hogy az élet lombos fáján
Jut helyem főt, koronáján,
S nem leszek csak gyöngye lomb,
Mit szellő is tova hord.

Volt idő, hogy hittem én is
Ábrándokban. Mennyi volt!
Bár a föld porába, mégis
A kék égbolt rám hajolt.
Hir, dicsőség! sugta álomom,
Hittem én, hogy föltalálom,
Hogy reményem czélhoz ér
S fürteimen a babér!

Az étellel szembeszálltam,
Kikaczagni — volt erőm!
Eltiporva, újra bátran
S elül kezdtem vakmerőn...
Építettem terve tervet,
S kártyavárát mint a gyermek,
Hogyha összeomla mind:
Ujra kezdettem megint.

... Foly az élet lombán, lassan,
— Lelkem, mint fáradt madár,
Mind alantabb, nem magasban
Szálldos, míg majd földre száll,
S vagy talál egy csöndes fészket,
Hol a vészszel szembe nézhet,
Vagy törekszik még föl — és
Sorsa: örök küzködés!

Barakonyi Gusztáv.

A „BOUNTY“ LÁZADÓI.

VERNE GYULA REGÉNYE.

HARMADIK FEJEZET.

A lázadók utja.

E kis történet, melyet rövidségénél fogva talán tévesen is neveztünk regénynek, de mely tárgyánál fogva ez elnevezést mégis igazolja, azt a nagy tanulságot rejti magában, miképp szül hiba hibát, kényszerít bünt tétetni bűnnel, az erkölcsi világ ama kérélhetetlen logikájánál fogva, mely nem kevésbbé következetes, mint a természeti törvények magok. De végén azt a vigasztaló tanulságot mutatja, hogy van mégis ut helyrehozni a hibát: a megbánás, a megtérés, a munka és lemondás utja — mely azonban hosszú s ép oly nehéz mint jutalmazó.

De térjünk vissza történetünkhöz s lássuk meg, mi lett a lázadókból, miután a lázadás áldozatainak a sorsát már ismerjük.

Miután Bligh kapitányt a nyílt tengerre kitaszították, a „Bounty“ Taiti szigete felé irányozta vitorláit. Még aznap el is érte Tubuai-t. E kised sziget mosolygó arca, melyet madreporikus sziklák vettek körül, belsejében pedig pálmafák hús zöldje legezgett, hívólag intett Keresztélynek, hogy szálljanak ki rajta. De a lakosok annál ellenséges magatartással látszottak őket fogadni a parton, s ezért jobbnak látták egyszerűen elvitorlázni a szép kis sziget mellett és — nem szállani ki.

Az 1789. évi június hó 6-án vetettek horgonyt a Matavai-kikötőben, Taiti szigetén. A taiti-iak, a kik a „Bounty“-t jól ismerték, nagyon meg voltak lepette, midőn azt egészen váratlanul az előtők el sem képzelhető okból ismét visszatérni látták kikötőjökbe. A lázadók itt egy sereg oly bűntudókat találtak, a kikkel a „Bounty“ előbbi ittulatása alatt érintkezésben állottak volt; ezekben oly mesét adtak elé visszatérésük kimagyarázására, melyben ugyan minél kevesebb volt az igaz, de melybe gondjuk volt beleszőni a Cook kapitány nevét is, a ki felől a taiti-iak a legjobb emlékezéssel voltak s kinek pusztá neve iránt is tisztelettel viseltettek.

Június 29-én a lázadók ismét fölszedték horgonyaikat s Tubuai felé vitorlázáltak, majd föl s alá hajózva, oly szigeteket kerestek, mely kívül essék a hajók rendes utján, elég termékeny legyen arra, hogy őket állandóan táplálhassa s a melyen ennél fogva biztonságban maradhassanak, vékép meg is telepedhessenek. E keresésben szigetcsoportról szigetcsoporthoz vándoroltak, több helyett ki-kiszállottak, zsákmányolásokat s oly kihágásokat is követve el, melyeket a Keresztély tekintélye nem volt képes megelőzni, sem korlátok közt tartani.

Vége, visszavonva még egyszer a Taiti sziget termékenysége, bájosló nyhe égalja s lakosainak szelidsége és barátságos magatartása által, újra fölkeresték a Matavai öböl kikötőjét. A „Bounty“ összes személyzetének mintegy két harmada itt egy csónakban a partra szállt. Midőn még ugyanazon este visszatértek: a „Bounty“ már fölszedte horgonyait s eltűnt a láthatárról, a nélkül hogy a kiszállottak csak sejtették volna is, mi célja lehet Keresztélynek azzal, hogy nálok nélkül — annyira megapadt személyzettel — indul utnak, őket pedig itt hagyja.

Vége is, ekkép magokra hagyva, ez emberek valami nagyon nem bánták, hogy Taiti szigeten kellett maradniok s azon voltak, hogy e terjedelmes szép sziget különböző részeiben, a lehetőleg kedvező módon, helyezkedjenek el. Stewart kormányos és Heywood Péter alkormányos, — e két tiszt, kiket Keresztély az összes tisztok közül s őket is akarattal ellenére tartott

vissza a „Bounty“-n, s vett ki a Bligh kapitányra és tisztársaira mért sors alól, még örültek annak, hogy a reájok nézve kényszerhelyzetből menekülhettek. Matavaiban maradtak mindketten, Tippao király mellett, kinek a hugát Stewart nemsokára nőül is vette, s tekintélyes helyet foglalt el az udvarnál. — Morrison és Millvard a benszülőttek egyik törzsfőnökéhez, Péno-hoz csatlakoztak, a ki őket jó fogadtatásban részesítette. A többi matrózok a sziget belsejében, szét-szórva telepedtek le, s nem késtek taiti-leányokkal, a benszülőttek módja szerinti házasságot kötni.

Közülük Churchill és egy Thompson nevű dühös bolond, mindenféle bűnök elkövetése után, verekezésbe keveredtek egymással. Churchill lekéselte Thompson, ezt pedig a benszülőttek agyonkövették. Így veszett el a lázadók közül a kettő, a kiknek legnagyobb részök volt a lázadásban; a többiek ellenben, épen jó magokvisellete által, megnyerték a taiti-beliek jóindulatát s békességben éltek közöttük.

Morrison és Millvard azonban, kik a Péno törzsfőnök körében éltek, sohasem érezték magokat biztonságban e szigeten, mely az európaiaknak annyira utjában esik, s hol könnyen fölfedeztethettek. Bűnök büntetését, Damokles kardjaként, szintelen fejük felett függeni érezték. Ez aggodalmak közepette elhatározták, hogy egy shoornert építenek, a melyen aztán megkísértsék eljutni Bataviába, hol a civilizált világ tengerében jobban elvegyülhetnek. Társaik közül nyolcz mássikkal, csupán ács-szerszámok birtokában, nagy nehézséggel ugyan, mégis sikerült nekik egy kis hajócskát összeácsolniok, melyet „Resolution“ (Élszlás) névvel ruháztak föl. Azt a Taiti-sziget egyik végpontján, mely Venus-fok nevet viselt, vizre is bocsátották. De vitorlavászonhoz semmikép sem juthatván, lehetetlen volt utra indulniok.

Ez idő alatt, büntelenségök biztos tudatában, Stewart kertet mivel s egy kis ültetvényes gazdaságot hozott létre; Heywood pedig egy taiti i szótárt nyelvanyagát gyűjtögette, melynek később az angol misszionáriusok igen jó hasznát is vették.

Aközben másfél év telt el, midőn 1791. márczius 23-kán egy hajó fordult be a Venus-fok mellett s a Matavai-kikötőben állapodott meg. E hajó a „Pandora“ volt, ugyanaz, melyet az angol admirális a „Bounty“ üldözésére küldött volt ki.

Stewart és Heywood siettek e hajó fedélzetén jelentkezni, elmondták, kik és hogy jutottak ide, elbeszéltek hogy nekik a lázadásban semmi részök nem volt s csak kényszerítve maradtak a Bountyn. Előadásuk azonban nem talált hitelt, azonnal vasra verettek, valamint többi társaik is, kiket a szigeten össze lehetett fogdosni, és pedig minden vizsgálat nélkül. A legkegyetlenebb s embertelenebb bánásmódban részesítve, láncokkal terhelve, föbelvással fenyegetve, ha taiti nyelven merne beszélni egymás közt, — egy tizenegy láb hosszú vaskalitikába zártattak, mely a hajó hátulsó részén, a fedélzet alá volt elhelyezve s melyet a mythologia egy humoros barátja, gúnyosan, a „Pandora szelenczének“ nevezett.

Május 19-én, miután a „Resolution“-t is föl vitorláztták, a „Pandora“, azzal és foglyival együtt utra kelt. Három hónapig ott kószált a szigettengeren, a számos kisebb-nagyobb szigetcsoportok közt, különösen a Barátságos szigetek csoportjában, mert azt hitték, hogy Keresztély a lázadók maradványával azok valamelyikére menekült. A „Resolution“, mely csekély vízmélységben járt, igen jó szolgálatokat is tett e kutatásban; de egy ízben a Chatham sziget körüli zátonyok közt eltűnt s ámbár a „Pandora“ még

több napig azon a környéken maradt, az eltűnt csónak nyomát lehetetlen volt föltalálni és sem róla, sem a rajta volt öt matróról soha semmit nem lehetett megtudni.

Mivel a „Bounty“-t s a rajta menekült lázadókat föltalálni sehogy sem sikerült, a „Pandora“ visszaindult Európába, de a torrés-i szorosan, egy korallsziklán hajótörést szenvedett, elsüllyedt s harminczegy matróza és a foglyok közül is négy odaveszett. A kik e hajótörésből két mentőcsónakon megmenekültek, egy homokpuszta szigetre vetődtek. Itt a tiszték és legénység sátrakat készítettek magoknak; a lázadók pedig a függélyes napsugarak hevénél ki téve, hallatlan szenvedéseket állottak ki, melyektől csak az által menekültek, hogy magokat nyakig a homokba ásták le.

Néhány napig e szigeten maradtak, s akkor csónakjaikkal szerencsésen elérték Timort, utközben, a veszélyes helyzet dacára, a legszigorubb felügyeletet tartva foglyaik fölött.

1792. június havában végre Angliába megérkezve, a lázadók haditörvényszék elé állítottak, mely Hood tengernagy elnökléte alatt ült össze. A kihallgatások, tárgyalás és ítélethozás hat napot vett igénybe s vége az volt, hogy a vádlottak közül négyen fölmentettek, hatan pedig, köztük Stewart és Heywood is, halálra ítéltettek: megszökés és az őrizetükre bizott hajó erőszakos elfoglalása címén. Az elítéltek közül négyen egy hadihajó árbocán föl is akasztattak; Stewart és Heywood azonban, kiknek ártatlansága végre elismertett, kegyelmet nyertek.

De mi lett a „Bounty“-ból? Hajótörést szenvedett-e a rajt maradt lázadók? Erről semmit sem lehetett megtudni.

Sokkal később, egy véletlen derítette föl a titkot. (Vége köv.)

Egyveleg.

* **Erdekes virágsokrot** kapott Grant St. Franciskóban, midőn világkörüli utjából ide érkezett. A csokor ugyanis különböző idegen virágokból volt összeállítva azon országok sorrendje szerint, a melyeken a tábornok átutazott, kezdve Philadelphiával s végezve St. Franciskóval.

* **A 28 köves dominó-játék** Vachette számítása szerint, melyet a francia akadémiának is bemutatott, oly sokféle variációt nyújt, hogy valamennyinek kirakása tizenöt millió évet venne igénybe.

* **Nevezetes óra** van Detroit amerikai városban, melynek szerkezete a leírások szerint a strassburgi óránál is tökéletesebb. Hat méter magas, szobrászati művekkel gazdagon ékített szekrényben van elhelyezve, melyen Washington s a szabadság óriási szobrai emelkednek ki. Az ékítmény förszéit képezik ezenkívül a négy életkor alakja: a csecsemőkor, ifjúság, férfikor s öregség, továbbá az idő alakja s néhány kürtölő angyal. A csecsemő úti az óra-negyedeket, a fiatal a félórát, a férfi a háromnegyedeket s az öreg az órákat. Midőn az óra-ütés elhangzott, az idő kinyit egy ajtót s az Egyesült-Államok volt elnökei az amerikai nemzeti himnus zenéje közben egymás után kilépnek s üdvözlők Washington. A helyi óralapon kívül számos apró lap van, melyen jelleve látható minden percében, hogy hány óra van a világ nagy városában, továbbá hányadik napja van a hónapnak, a hold állása stb. Még a bolygók sincsenek elfeledve, s az óra minden körülményét pontosan megmutatja a különböző időszakokban.

* **A délafrikai tengeralatti távírda** letélelt megkezdtek. Az egész 2000 mértföld hosszúságú lesz s állomásai: Durban, Delagoa öböl, Mozambique és Zanzibar. A Fokváros s Durban közt már van szárazföldi tengeri összeköttetés. Zanzibar s Aden között szintén készítenek tengeralatti huzalt, mely

az „Eastern Telegraph Company“ huzalaival lesz összeköttetésben s 1800 mfd hosszúságú. Az egész vonal december elején lesz kész.

* **Csetevájó** zulu királyt Fokvárosban most a fényképezés ostromolják. A király egynek megengedte, hogy levegője, de többnek már nem. Új ruhában igen gyönyörködik s különösen szeret egy halórúhát, melyet Boszton adott neki. Neje ellenben a ruhában keveset gyönyörködnek, de a zongorajáték hallgatásához nagyon hozzászoktak.

* **A panamai földszoroson** Costa-Rica állam kezdeményezésére oceánközi vasutat építenek. E nagy vasut egyik legnehezebb része lesz a barancal hid elkészítése. A hidat egészen vasból készítik Angliában s onnan készen szállítják át ide.

* **A vasuti szerencsétlenségekről** Franciaországban 1868-tól 1877-ig, hivatalos kimutatás jelent meg. Összesen tíz év alatt 218 ember halt meg ily szerencsétlenség következtében s 2158 sérült meg. A legtöbb szerencsétlenség történt 1871-ben, midőn 115-en haltak vagy sérültek meg. Legtöbb baj történt a páris-lyoni, a földközi vonalokon, melyeken különben is legnagyobb a forgalom.

* **A villanyvilágítást** nagy mérvben alkalmazták ez idén e német hadsereg és hajóhad gyakorlatainál.

FÖLKERESTÉK A MATAVAI ÖBÖL KIRŐTŐJÉT.

A „BOUNTY“-LÁZADÓI.

Többek közt kísérletet tettek, hogy megvilágítsa a talajt, mely az ostromlott város vagy erőd előtt van, a hajókat a tengeren s különösen a víz alatt folytató munkáknál. A villanylámpával ellátott üveg-harangban 60—100 méter mélységben is igen élénk s tartós világítást lehet alkalmazni. Még több kísérletet tesznek, hogy megtudják, mennyire lehet használni a villanyvilágítást a tengeri útközvetéknél s különösen védelmi szerül a torpedók támadása ellen.

* **Azon chinaiak**, kiket a közönség feltételezése Kaliforniából kiűzött, most vizsgálgatnak alapitanak New-York egyik „Uj-Chinák“-nak keresztelt negyedében. Nagyjából kétszázkeresztelt s iparosok, sokan személyes szolgálatra is vállalkoznak. Az új gyarmatosok közül mintegy háromszáz van a fehér neje, leginkább spanyolok és irlandiak. Az utóbbiakat jobban szeretik, mert dolgosabbak, habár a chinai nehéz munkát nem ad nejüknek.

* **A kaffereknél** különös módja van a vigasztalásnak. Ha valaki részvéltetést tesz, az ajtónál leveszi kalapját s azt a padlón addig görgeti, míg azon szoba küszöbéig jut, a hol a fő gyászosfél ül. Belépve ide, törét kihuzza, réaront a gyászolóra, fölemeli azt, körülforogtatja a szobában s szó nél-

kül leülteti előbbi helyére, azután visszadugja a törét s fölvevén kalapját eltávozik. Ha kafferye reket keresznelnek, az anya karjai közt tartja gyermekét, míg valaki más az ósók nevéit mondja el sorjában s a gyermek azon nevet kapja, a melyik elősorlásánál valamely jelt ad „belegyezésére“.

* **Angolosan.** Headford marquis bérlői gyűlést tartottak csak azért, hogy kifejezzék rokonszenvüket a lord és igazgatója iránt s rosszaságukat, hogy a lordhoz névtelen levél intéztetett, mely halállal fenyegeti, ha a bért le nem szállítja. Közösen ezer arany forintot ígértek annak, ki a névtelen fenyegető levelek íróját fölfelezi, s midőn ennek nevéit megtudták, magok követelték hogy a lord mondja fel neki a bérletet.

* **Kleopatra második tüje.** Alexandriából jelentik, hogy Kleopatra második „tüjét“ épen mikor Amerikába akarták szállítani, lefoglaltatták az egyiptomi kormány hitelezői.

* **A békák mesterséges tenyésztése** eleddel végett különösen az Egyesült-Államok Illionis nevű tartományában terjedt el. Igen kedveltek az ugynevezett „libabékek“ (goshing frog), melyeket Kanadából hoznak. Ezen állatok, melyeknek neve onnan ered, hogy a kis libák elfogdosák, mintegy három év alatt nőnek ki teljes nagyságra, a midőn körülbelül ötször akkorak, mint a mi rendes békák s súlyuk 2—2½ font.

* **A szivagyártás** újabb időben nagyon gyakran alkalmaztatik ugynevezett rabmunkául. E célra különösen is alkalmas nemcsak azért, mert minden rangu fogoly részt vehet benne, de mert gyakorlására kevés tér szükséges. Poroszországban 1877-ben 16,188 fogoly közül 2459 kizárólag szivarkészítéssel foglalkozott.

* **A temetések egyszerűsítése** végett néhány r. kath. püspök az Egyesült-Államokban azon intézkedést hozta be, hogy a halottas kocsit 12 más kocsinál többnek kisérni nem szabad s ha több jelen meg, a templomok ajtaját be kell zárni s addig nem is szabad kinyitni, míg ezen szám 12-re le nem olvad.

* **Mozgó falu** van a Hautes-Alpes francia megyében, neve Villard-d'Arenne. Az utóbbi években folytonosan súlyos lefelé a dombrol, melyre épült. Maga a templom is, melynek szilárd talapzata van, folyvást változtatja helyét. Gátak s más erősítések nem használhatnak semmit. Valószínűleg a talaj van nagyon elázva.

* **A szőke haj** csaknem egészen kiment a divatból az Egyesült-Államokban; most már vagy vörösré festik azt, mint Veronese képein, vagy gesztenyeszínre sárga vízfénnyel.

* **Kardhalat** fogtak a napokban Anglia partján Wga folyóban kivételkép. A hal 8 és fél láb hosszú volt, karja 3 láb s egész súlya 200 font.

* **A legelső német operát** most fedezték föl. Schütz Henrik készítette, ki Bach Sebestyennél egy századdal előbb született. Címe „Daphne“ Opitz hasontárgyu költeménye után. Ezen operát 1627-ben adták elő György, hesseni ögróf házassága alkalmával.

* **A párisi parlament épületének** homlokzatán van Franciaország geniusa a szabadság és rend között s a Franciaországot jellepező alak egy táblát tart. E tábla kezdetben az 1814-ki szerződést, majd az 1830-ki pontokat, majd az 1848-ki alkotmányt, azután az 1852-ki jellepezte, most pedig a francia köztársaság jelvényei vannak rajta.

* **A távír-sodronyon** Klinkerfist göttingai tanár újabb találmánya folytán egyszerre nyolcz folyamat is lehet átbocsátani s ugyanazon készülék szerint minden egyes távirati üzenetet tisztán automatikus uton s egymástól teljesen elkülönítve nyomtatásban kapnak meg a végállomáson.

* **Óriási állatkeret** készítenek most New-Yorkban azon határozott szándékkal, hogy az a világ összes hasonló intézetét fölülmulja. Harmincz hold területen fog elterjedni s nevezetesen kész benne egy óriási üvegugras boltokkal s oldalt sétaterekre s kerekbe való bejárással. Az üvegház mögött lesz a tulajdonképeni állatkeret fölétek forrásokkal, nagy tával s szigetével s egy hangverseny-terem is lesz benne.

Nordenskjöld életéből.

A „Vasárnapi Ujság“ 43-ik számában fölmeltettük ama kísérleteket, melyek az északi-sark-tenger keleti átmenetének fölfelezésére irányultak, valamint hogy azt Nordenskjöldnek megtalálni sikerült, s röviden körvonaloztuk e fölfelezés történetét. Most fölmelünk egyet-mást ama nevezetes férfi életéből, kinek a fölfelezés szerencséje s dicsősége jutott osztályrészül.

1857-ik év tavaszán ünnepet ült a helsingforsi egyetem, megünnepevén a keresztény vallás Finnországba való behozatalának hétszázada évfordulóját. Kapcsolatban ez ünnepelkek történt a magisteri s doktori fokokra való szokásos promóció is. A fölavatandó ifjak közül egy 24 éves fiatal ember vonta leginkább magára a figyelmet, mint olyan, kire a legtöbb kitüntetés várakozott. A tudományos téren fényes jövőt jósoltak neki, s szájról-szájra kelt a hír, hogy ő foglalandja el a finn egyetemen az ásvány-és földtanunk épen akkor föllállított tanszékét. Ez ifju Nordenskjöld Erik Adolf Nil, Nordenskjöld Nil bányaigazgatónak Frugorban a nyántszáli kerületben (Newlandi kormányzóság) 1832. márczius 18-án született fia volt. Két évvel előbb fejezte be tanulmányait a helsingforsi egyetemen s csak azért maradt ott továbbra is, hogy egyrészt gyarapítsa ismeretét, másrészt hogy a tanári vizsgrára föl elkészüljön. Azonban a fölavatást követő lakomán olyami történt, a mi életének nem várt fordulatot adott. Ugyanis az upsalai egyetem küldöttségének tisztelére rendezett búcsuestélyen néhány ifju a lelkesedés hevében toasztozni kezdett; Nordenskjöld sem állhatta ellen forrongó érzelmeinek s gondolatait szavakba öltöztette. Toasztoja sikerült s igen szabad szellemű volt, a minek neszét vevén az egyetem tanács, Nordenskjöldöt eltelt az egyetemről s ösztöndíjját is megfosztá. A sokat ígérő szép jövő tehát oda lett.

Nordenskjöld már ekkor jelét adta rendíthetetlen szilárságának. Svédországba ment s ott végkép letelepedett. Alapos ismeretei a földtanban, mineralogiában és vegytanban mihamar ismertté tevék nevét és a tudósok körében sok barátot szerzének neki. Kiváló benső viszonyba lépett a stockholmi egyetem geolog tanárjával, Torell Ottóval, kit, maga is geolog lévén, azon eszme foglalkoztatott, hogy expedíciót tegyen a Spitzbergákra. Nordenskjöldöt föl is szólították résztvevésre, s ő vállalkozott. Ez képezi kezdetét északi sarki fölfelezéseinek. A földgömb legészakibb városában, Hammerfestben szerelék föl Torell a kis, 19-tonnás „Fritiof“ yachtot. Az utazók 1858-ban, június 3-án szálltak tengerre; 15 nap alatt elértek a Horn-szorosra, honnét a Spitzbergák nyugoti partjait hajózták; több helyen megállapodtak, és sok kirándulást tettek a sziget belsejébe. Ez alkalmakkor fölgyeztek a helységek geognóziái állapotaira vonatkozó megfigyeléseiket, megmászák a jéghegyeket s a mennyit és mit lehetett, gyűjtöttek. E mellett foglalkoztak a tengerrel illető megfigyelésekkel is. Torrell s Nordenskjöld sok kutatások után, madarakból, zuzmókból, kövült növényekből stb. álló gazdag gyűjtemény birtokában tértek vissza Hammerfestbe augusztus 28-án.

Ugyanez év őszén Nordenskjöld visszatért Finnországba s megtelepedett atja birtokán a nyántszáli kerületben. De nem sokáig maradhatott szülőföldén. Ugyanis e tájban halt meg Mozender, a stockholmi tudományos akadémia tanára s az állami muzeum ásvány- és földtani osztályának őre. Szóba jöven az állomás betöltése, a stockholmi tudósoknak eszükbe jutott a fiatal finn tudós, ki nem közönséges tudományával annyira bámulatba ejtő volt őket akkor, midőn a svéd állami muzeum kincseit tanulmányozta. A híres Retzius s mások mellette fogtak pártot — s Nordenskjöldöt meghívták, hogy foglalja el ama tanszékét, melyről egykor a nagy Berzelius hirdette a tudomány ígét. Ez elfogadta a meghívást s 1858. év december havában átköltözött Svédországba. Így hát a finnlandi egyetem elveszté s jelentékeny erőt.

Nordenskjöld most egész erejét az északi átkutatásra szentelék. Fáradságtalan tevékenysége nem hagyá pihenni, s már a következő évben Torelllel együtt készülni kezdett egy új,

de huzamos expedícióra, ismét a Spitzbergák felé. Torell terve szerint az expedíciónak két célja volt: természettudományi — részletesen átkutatni a Spitzbergákat, azok partjait, geológiai szerkezetét, virányát, faunáját stb.; és földrajzi — azaz annyira előnyomolni északra és észak-keletre, a mennyire csak lehetséges. A svéd tudományos akadémia pártolása alá vehet e eszmét s fölírathat a kormány elé terjeszté véleményét ama fontos eredményekről, miket a tudomány egy ily utazástól várhat. Az akadémia két hajó fölszerelését is javaslatba hozta: egyiket a Spitzbergák kikutatására, másikat az észak felé nyomulásra. A parlament 8,000 rigsdalert (1 rigdaler = 56¼ kr. o. é.) utalványozott az expedícióra, melyhez a kormány még 12,000-et töltött. Ez összeghez járultak még a magán személyek, tudományos intézetek stb. adományai (Angolország galvanizált vasból készült csolnakot küldött). Az anyagi fölszerelés minden tekintetben kielégítő vala. A parancsnokságot Torell s Nordenskjöld vállalták magukra; kívülök még több svéd és finn tudós vett részt az expedícióban.

1861. april elején gyűltek össze Tromsöben, hol két vitorlahajó várt rájuk: „Aeolus“ és „Magdolna“. A tudósok megoszták egymás közt a munkát s az „Aeolus“-on Torell s Nordenskjöld vállalták magukra a földtani s földrajzi kutatásokat. Az expedíció az ellenkező irányú szél miatt csak május 7-én vehette kezdetét. Ez az ut azonban nem volt ment minden akadálytól; a Spitzbergákhoz érte a hajó nem haladhatott az északi part mentében, egyrészt a jég, másrészt a kedvezőtlen szelek miatt, minek folytán csak június 6-án értek el a Spitzbergákat az észak-keleti földtől elválasztó csatornához. Itt a szélvész annyit jéghegyet hozott utjukba, hogy kénytelenek voltak védett helyre menekülni, és pedig a 80° alatt fekvő treyerenbergi öbölbe. Ebben volt elzárva az expedíció egész egy hónapig. Nordenskjöld s társai ez időben is ki-ki-rándultak a szárazra, fölveték a környéket a földképre, gyűjtöttek, mindenek fölött pedig vizsgálták a tenger alját, melyről sok új állatfajt hoztak fölszínre. Julius elejétől kezdve az időjárás megváltozott. A nap sugaraitól sok jéghegy elolvadt, s az öbölből csatorna lett. Ekkor „Aeolus“ északnak vette útját, míg „Magdolna“ folytatta a magáét a sziget körül.

Nordenskjöld és Torell az „Aeolus“-ról az angoloktól nyert csolakon néha hetekig tartó kirándulásokat tettek; fölmenték s a térképre rajzolták az észak-keleti föld északi partjait s néhány új szigetnek nevet adtak. Több ízben kísérletet tettek az észak felé evezést, de eleség hiánya miatt rendesen vissza kellett térniök a hajóhoz. A kirándulások alkalmával Nordenskjöld s Torell igen sokat szenvedtek a jeges viharoktól; nem egy ízben találkoztak jeges medvékkel s Nordenskjöldnek érdekes kalandja volt egy ilyen maczkával a Sabine szigeten, hova csolakon ment volt Torell-lel együtt.

Maga Nordenskjöld így adja elő az esetet: „Mindem fegyver nélkül azzal a szándékkal mentem ki a szigetre, hogy legmagasabb pontjáról megmérjem a körökörül található hegyfokok közt fekvő térséget. Midőn egy 50 vagy 60 lépéssnyire értem a kiszemelt halomhoz, megpillantottam egy jeges medvét, mely előbb ért a halomra, hihetőleg azért, hogy szemlét tartson a sziget körül uszkáló hegyeken, s a rajtok ki-nálközök zsákmány. Ö keme szintén meglátott engem, a kinek eszé ágában sem volt a csolnakhoz visszafutni, s én egyenesen nekimentem, persze abban a hiszemben, hogy megjéd és elhordja az irháját, mint tettek más medvék, mikor embert láttak közeledni. De esalódtam: a maczkó lassan elem ezamogott s mi csakhamar oly közel álltunk egymáshoz, hogy botlalt megüthettem volna. Valamivel magasabban állt egy kövön, és első lábával topogott; én lejjebb álltam, kiabáltam, a hogy csak torkomból telt s köveket dobáltam fejébe, de arra kezdetben nem is hereditett. Végre egy kö a karmára koppintott és a fájdalom által indíttatva, avagy mert kielégítette kíváncsiságát, ott hagyott a faképnél. Én pedig nyomában maradtam mind-addig, míg el nem tűnt a sziklák mögé, s azután visszatértem a csolnakhoz. Még rá sem értem, hogy ezt közöljem Torell-lel, midőn ez ily szavakkal szakítja félbe beszédem fonalát: „nézze, ahol van“ — s rámutatott egy tőlünk alig 200 lépéssnyire fekvő sziklára, melyről a sziget fehér birtokosa pislogott reánk. Üldözésére két mat-

rózt küldtünk, kik alig hogy megközelítették a sziklát, a medve megfordult s kerekelt oldott — és ettől fogva nem is került többé szemünk elé.“

Az előrehaladt év s a jég zajlása lehetővé tette „Aeolus“ számára az észak felé való további előhaladást. Vissza kellett fordulniök és szeptember 9-én mindkét hajó találkozott a Spitzbergák észak-nyugoti oldalán, a honnét a legelső széllel Norvégiába indultak. Szeptember 27-én már Tromsöben voltak.

Ily körülmények közt az expedíció földrajzi célját nem érte el tökéletesen; de még sem volt eredménytelennek mondható. A Spitzbergák partjainak nagyobb része s a közelében fekvő kisebb szigetek is térképre lének s több hely fekvése esilagszátilag meghatározva. S mindezen munkákból Nordenskjöldnek jutott az oroszlárnész. Ezen kívül az expedíciónak még egy előnye volt, mennyiben ennek alapján majdnem biztosnak vehető, hogy a Spitzbergáktól északnak valami szárazföldnek kell feküdnie, mert az expedíció tagjai május 22-én saját szemükkel győződtek meg ama régi állítás igazságáról, hogy évenként ősszel nagyszámú madár-csapatok kelnek utra a Spitzbergák északi oldaláról tovább északra. Minthogy el nem gondolat, hogy e madarak jegen fészkeljenek s rajta keressék táplálékukat, föl kell tenni, hogy a polushoz közelebb valami szárazföld van, melyen nemcsak állatok, hanem növények is léteznek.

Természettudományi szempontból sokkal sikeresebb volt az expedíció, melynek tagjai gazdag gyűjteményekkel megrakodva tértek vissza Svédországba.

Mivel a Spitzbergák fokmérése, ugyszintén keleti s déli partjainak átvizsgálása még nem volt végrehajtva, azért két évvel több, 1864-ben, a svéd akadémia kieszközölte a kormánytól 10,000 rigsdallert egy ezen munkálatok bevégezését célzó expedícióra. Ennek vezetőjeként Nordenskjöldnek ajánlották, ki június 14-én elindult Tromsöből az „Axel Torsden“-en s ez alkalommal sikerült neki eljutnia a Medve-szigetre, melyet földrajzi s földtani szempontból átvizsgált. Innét vette útját a Spitzbergákra, melyeken a munkálatokat minden nagyból akadály nélkül elvégzte és szeptember 13-án szerencsésen visszaérkezett Tromsöbe.

1867-ben Helsingforsban megürült azon állomás, melyre Nordenskjöld volt kiszemelve még 1857-ben. Az egyetemi tanács egyhangulag őt ajánlotta mint egyetlen jelöltet a kinevezésre, azonban megválasztása nem nyert megerősítést.

Eddig három expedícióban vett részt Nordenskjöld. Vágynak netovábbja lett az északi sarkhoz való nyomulás, vagy legalább is, mint magát kifejezé, „a törekvés oly messze hatolni északra, mennyire csak lehet“. Hogy e vállalat-hoz a megkívántató eszközöket megszeresse, 1868. április havában azon kérelemmel járult Heteborg városa kormányzójához, hogy mutassa be a város lakosainak az általa egy új sarki expedícióra készített tervet. E lépése fényes eredményt aratott; 15,000 rigsdalert kért s néhány nap alatt 21,300 gyűlt be aláírás útján. Mivel-hogy most már bővíteni is lehetett az expedíció tervén, Nordenskjöld azon kérelem fordult a királyhoz, engedné meg, hogy az expedícióra valamely kincstári hajó alkalmaztassek. A tudományos akadémia is támogatá e kérés, s királyi parancs folytán Nordenskjöld megkapta a „Zsófia“ nevű postahajót. Az indulás Heteborgból 1868. július 7-ikén történt és szeptember elején, mikor a tenger színe leginkább ment a jégtől, „Zsófia“ elérte a Hétszigetet; szeptember 17-én pedig eljutott 81° 41' alá, vagyis egész fokkal közelebb az északi sarkhoz, mint az őt megelőzőt expedíciók.

Megjegyezzük e helyütt, hogy Parry 1827-ben, nevezetesen 48-napos utazása alatt elérte a 82° 45'-et; csakohgy Parry ez utat gyalog tette meg, míg Nordenskjöld volt az első, a kinek sikerült ily magasra hajtva jutni el. Elérvén a 81° 42'-et, meg kellett állapodnia, mert a további hajózást a jég nem engedé; a késő idő s visszatérésre inté. A visszavezető ut szerföltött fáradságos volt; „Zsófia“ zátonyra került s csak igen nagy erőlködések után sikerült bejutnia a Spitzbergák egyik öblébe, hol aztán ki is tatarozták. 1869. márczius 15-én ért Heteborgba az expedíció.

Ez utazások meggyőzték Nordenskjöldöt, hogy a jeges oceán, a Spitzbergáktól északra, mindig jéggel van borítva, következésképp ott

csak vagy gyalog, vagy pedig szánon lehet utazni. Azonkívül arról is meggyőződött, hogy a sarkhoz vezető út hosszúsága mellett nagyon is fáradságos és veszélyes; mert a jég nem mindent egyaránt sima, hanem göröncös; gyakran valóságos jéghegyek kerülnek az ember útjába, melyek közt jégöl ment terek is vannak, s ezeken csak csónakkal lehet áthatolni. Azonban mindez meg nem rémíthette Nordenskjöld bator lelkét. Alig hogy visszatért Svédországra, ismét megkezdte az előkészületeket egy sarki expedícióra, melyet a körülményekhez képest szánon vagy csónakon akart foganatosítani. Heteberg lakosai utoljára részt vettek a pénzösszeg előteremtésében, mely csakhamar Nordenskjöld rendelkezésére bocsátották. Az volt a terve, hogy az expedíció tagjai a telet a Hét-szigeten töltik, s végül szánónk indulnak északra. Nordenskjöld tudta, hogy a szán húzására emberek nem alkalmasak, a sok élelmiszer czipelése stb. miatt. Az előbbi sarkutazók hasonló esetekben grönlandi kutyákat használtak; Nordenskjöld is erre határozta magát s Grönlandba utazott, hol a kutyaápolás mellett geológiai is foglalkozott.

Ez utnak megvolt a maga mulatságos oldala: kilenc napig bolyongott Nordenskjöld Grönland belsejének jéggel takart pusztáin. Már az ut első napján el kellett hagynia a szánt, s az élelmi szereket, tudományos műszereket, s több efféle egymás közt t. i. Bergren tudor és két eszkimó közt megosztani. Nehány nap múlva az eszkimók kidültek s minden kérdés és ígéret mellett sem lehetett őket rávenni az utazás folytatására. Nordenskjöld s Bergren hát magok folytatták utójukat, mely alkalommal meggyőződést szereztek arról, hogy az egész Közép-Grönland egy jégmező s így az a fölves, hogy Grönland belsejének jege mögött szabad föld következik, melyet növényzet is diszít, nem való. Ugyanez találta Nordenskjöld ama nagy mezeot is, melyről annak idejében oly sokat írtak és beszéltek.

Ez utja alkalmával szerző azt a tapasztalást, hogy a kutya sem alkalmas minden tekintetben a sarki expedícióra. A kutya helyett jobbnak találta iramszarvasokat alkalmazni, mint a melyek kitartóbbak, hasznosabbak, szűkség esetén meg is ehetők. Ennélfogva megvett 50 iramszarvasot, az expedícióra szánt néhány csónakot, szánt stb. Az expedíció 1872. augusztus havában vette kezdetét és pedig négy hajón; de már az elején dugába dőlt. A Spitzbergákon oly korán állt be a tél, hogy Nordenskjöld nem mert átkelni a Hét-szigetre s így egész fokkál délnek volt kénytelen telelni a Mosselbay-öbölben. A dolog mulatságos oldalát képezte, hogy az utazásra vitt iramszarvasok egy szép éjjelen — egynek kivételével — bucsut mondtak Nordenskjöldnek s szerte iramodtak. (Mint az egyszerű valóságos „iram“ szarvasok voltak!) Hogy a baj meg nagyobb legyen, több czethalász-bárka is ott rekedt a tél miatt az öbölben, minden elem nélkül; ezek embereivel meg kellett osztani az élelmi szereket. Mind eme körülmények meg-husiták az oly szépek ígérkező sarki utazást, s Nordenskjöld 1873-ban Svédországra tért.

Két évi pihenés után ismét hozzáfogott a sarki expedícióhoz és pedig ezuttal a hatodikhoz, melynek költségét Dickson heterburgi bankár fedezé. Ennek eredménye, mint tudva van, igen nevezetes: Nordenskjöldnek sikerült Norvégiából kiindulva a Jugor szoroson s a Kari tengeren át haladva elérni a Jenisei folyó torkolatát, hol 1875 augusztus 15-én horgonyt vetett.

Vége 1878-ik év tavaszán vette kezdetét az előkészület azon uthoz, mely az északi-keleti átjárás fölfedezésére vezetett. Május hóban indult ki Tromséból a „Vega“, s az Irkutskból nyert sürgöny arról értesít, hogy Nordenskjöld elérte a Behring-szorosot.

Ime egy férfiú fáradságtalan tevékenységének gyöngye vázlata! Az olvasó láthatja, hogy Jules Verne „Hatteras“ kapitányához a való is nyújt hasonlóságot. Az a rendíthetetlen szilárd-ság, kitartó erő, erélyes elhatározás, hősi bátorság és tevékenység, mely Nordenskjöldöt jellemzi, e sorok irójában csakugyan felkelti azon hitet, hogy ha valaki fölmenti a lobogót az északi polusra, az Hatteras után aligha lesz más, mint a még férfikorát élő rettenthetetlen Nordenskjöld.

Csopey László.

Ez alkalommal, midőn a közelebbi évek egyik bizonyára leghevesebb éjszaksarki utazójának fölfedezési utjai foglalkoztatták a mivel világot, midőn a „pole impracticable“ jelszóval szemben, melyet az angolok s még az osztrák-magyar híres expedíció is világá bocsátott az északi jeges tenger hajózatatlan volta felől, Nordenskjöld közteszti, hogy az északi jeges tenger de igen is hajózható, csak el kell találni idejét: érdekesnek tartjuk néhány képet közölni az északi jeges tenger csodás tájáról.

Csodaszépek e jeges tájak, kivált az északi fény világánál. Egész elragadtatással írunk róla, a kik látták. Végtelen szép, csodás látvánv az az északi fény, írják, mely a rideg jeges honban az embernek mintegy biztatóul világít, hogy itt sem halt még ki az élet. Bár mennyit olvasson az ember annak csodás voltáról, bár mennyire igyekezzék az északvidéki utazó a látott csodás tüneményt a legvonzóbb képekben feltüntetni, hideg lesz az a rajz, mit róla ad, mint a mily hideg az a vidék, melyen az északi fény tündéri játékát játssza. Az északi fényt nehezen lehet jellemezni, majd minden helyen és majd minden alkalommal másként tűnik az föl. A legragyogóbb színvegyülettől a halvány fényig a legváltozatosabb módon lép fel. Egyszer lángoló iverk alakjában izzó fénygömbökkel látható, majd a tejt halványáigval árasztja el az égboltot. Máskor az égi gömbnek rendetlen dél-köréihez hasonló abroncsokban, majd külön-külön feltűnő világító szalagok és fényfoltok alakjában látszik az éjjeli égbolton. Néha egymásból folyóknak mind ezen tünemények, ép úgy, mintha valamely büvésvész szinképjátékot mutatna nézőinek. A fényhullámzás olyan alakban tűnik föl, mintha erős szélvész kergetné a felhőket, majd a sűrűn emelkedő fénycsónak a füst vagy gőz emelkedéséhez hasonlít, mintha valamely geizer víztömege volna, csakhogy az így felemelkedő fény-gőz aztán nagy lángoszlop alakját veszi föl, melytől abban különbözik, hogy az északi fény átlátszó és ködös széllel van körülvéve. Az északi fény mindig déli irányban támad, szeptembertől márcziusig, s legszebben, legnagyobb fényvel esti 8 órától 10-ig látható. Régebben azt hitték, hogy az északi fény zajjal szokott fellépni. Ezt a hitet azonban az utjábbi vizsgálások megczafolták. Az északi fény oly pompás, oly csodaszzerű tünemény, hogy Weyprecht szavai szerint: „Nincs szín, nincs eset, melylyel azt lefesteni lehetne, ninesenek szavak, melyek annak egyszerűségét előadhatnák. És mi szegény emberek itt alatt állva tudományról és haladásról merünk beszélni és nagyra vagyunk eszünkönél, melylyel a természet titkait kiléssük; itt állunk és szemünkkel bámuljuk azt a talányt, melyet a természet ragyogó betűkkel írt az éjszakának sötét égboltjára, és csak bámolni tudunk, elismerve, hogy lényegében semmit sem tudunk.“

Kérem volt emigrans-társaimhoz.

Az 1848-iki magyar emigráció köz-életében voltak mozzanatok, melyek nem csak nemzetünk történelmének kiegészítő részét képezik, hanem a világ-eseményekkel is kapcsolatosak.

Íde tartozó emigracionális irataim rendezését vettem munkába oly célból, hogy ezeknek azon részei, melyek indiskréció nélkül már most közrebozathatók, kötetenként, mihelyt csak velők elkészülhetek — a többiek pedig annak idején, lehet, csak halálom után — a nyilvánosságának átadathassanak.

A kiadás iránt az „Athenum“ könyvkiadó-társulattal már valóságos szerződtem is.

Ez iratoknak egy jelentékeny részét képezik azon levelezések, melyeket különösen 1859-ben s 1860. és 61-ben azon emigrans-társaimmal váltottam, kikkel a hazafini kötelesség terén együtt működni, s a köztünk fennállott kölcsönös bizalom kötelekeimél fogva ugyszólván hivatalos viszonyban állani szerencsém volt.

Ezek tudni fogják, hogy nem voltam azon helyzetben, miszerint irnokot tarthassak s így saját leveleimről ritkán vehettem másolatot; különben is hibáimhoz tartozik, hogy erre gondolni — nem csak az emigrációban, hanem azelőtt is legtöbbször eszembe sem jutott.

Történelmi érdekű dolgoknak látszik előttem, hogy a mit hátnak ügyében tettnék, vagy tenni megkísérlettnék, a lehetőségé hozag nélkül álljon az utókor előtt, mely igyekezetünk felett itélni hivatva lesz.

Ennélfogva azon kéressel járlok azon hajdani társaimhoz, barátaimhoz, kik hozzájuk intézett közérdekű leveleimet netán megőrizték: tegyék meg nekem a multak emlékeinek kedvéért azon szívességet, hogy engedjék át nekem egy kis időre használatul ily tárgy netán megőrzött leveleimet, s méltóztatassanak azokat eredetiben vagy másolatban saját költségemre postán mihamarabb kezemhez juttatni. Szavamatom adom, hogy az eredetieket lemásolás után késedelem nélkül visszaküldendem.

Második kéresem az, hogy ha valakinek volt emigrans-társaim közül, kikkel különösen 1859., 60. és 61-ben (mert most csak ez időszakról van szó) levelezni volt szerencsém, akár mi oknál fogva kifogása volna az ellen, hogy neves kiirassék — méltóztatassék engem erről értesíteni; kötelességemnek fogom tartani vagy csak neve kezdő-betűit, vagy ha úgy tetszik, épen csak egy csillagjegyet használni.

Tisztelettel felkérem a hazai lapok szerkesztőit, méltóztatassanak e felszólításomat nyilvánosságra juttatni.

Collego (al Baracone) Olaszország, november 4-én 1879.

Kossuth Lajos.

Magyar ember levele Khinából.

Faragó Ödön hazánkfiának édes atyjához intézett legközelebbi leveléből közöljük a következő részt:

Hankow (Khiná), 1879. szeptember 14.

Már mintegy három hete hogy megérkeztem Hankowba, Khinának thetermő Eldorádójába. Chefoobol Shanghai 2 és 1/4 napot töltöttem tengeren. Utunk kellemesen folyt le, csak a hőség volt türelhetetlen. Shanghaiában a hőmérő naponként 96—100° Fahrenheitot mutatott árnyékban; ennek tulajdonítható, hogy oly gyakori halálesetek fordultak elő az európaiak között. Két napi várakozás után Kiangfoo nevű folyami gőzösön kiindultunk Shanghaiból, hogy a széles Yangtze-Kiangon nyugati irányban 600 mértföldnyi távolságra Khiná belsejébe evezzünk. Khinának e hatalmas folyama — közel a torkolathoz — oly széles, hogy köréből annak egyik partját sem lehet megpill ntani Egy napi hajózás után a partok már láthatók, sőt Nankinghoz közel a tájék már gyönyörűvé fejlődik. Magas hegyek emelkednek fel mindenütt merészen nyulánk pagódákkal; majd csinosan épült templomok, buddha-kolostorok és fehérülő városok mellett haladunk el. Harmadik napon egy igen érdekes tájék tárult fel előttünk: — a Yangtze folyam kellő közepén emelkedik ki egy rendkívül magas keskeny szikla, a mely távolról olyan, mint Kleopatra tíje. A khinaiak tetejére templomot építenek, hogy azonban hogy járnak oda fel? az előttem maig is talány. Itt van a Po yang tó is, a mely szépségére nézve a világ legelső tavaival vetélkedik.

Négy napi hajózás után érkeztünk meg Hankowba. Ez forgalmilag igen jelentékeny hely, s az itt letelepült kereskedők száma igen nagy. A vámhivatalban is számosan vagyunk európaiak: Commissionerünk Mr. White, Deputy-Commissionerünk Mr. Iwinem, 3-ad A. assistens Faragó, 4-ad A. assistens Pennington; 4-ad B. assistens Hance, 4-ad B. assistens Scherzer.*

Az európai concessio igazán gyönyörűen épült, s a folyamról úgy tűnik föl, mint egy nagy kert; a házak többnyire palotaszzerű emeletes épületek. Az élet meglehetősen drága, és inkább európaias, mint akár Tiensin, vagy Khefosban.

Osztályunkból csak hárman kaptunk előléptést: Faragó, Achewaw és Vandtappen; szegény von F. s. még mindig 3-ad oszt. B; ugy hiszem, hogy a khinai nyelvből rossz vizsgát tett le.

A hivatalban itt rendkívül el vagyunk foglalva, s időnk bármire igen csekélyen jut.

Faragó Ödön.

* A khinai vámhivatali assistenseknek rangfokozata 4. 3. 2. 1 számokkal jelöltetik, és mindégység szám alatt B. és A. osztályzat van; pl.: a kezdőnek rangfokozata 4-ik oszt. B. 3000 frt. fizetésével, 1-és előléptetőkor kap 4-ik oszt. A. 4000 frtot. 2-ik előléptetőkor kap 3-ik oszt. B. 5000 frtot., 3-ik előléptetőkor kap 3-ik oszt. A. 6000 frtot. stb.

Irodalom és művészet.

Pulszky Emlékiratai. Az emlékiratok korát dűjük.

Egy sokat élt és tapasztalt, bár csak másodrendű szerepet viselt férfiú, b. Fiáth Ferenc nyitotta meg, két kötetben megjelent emlékezéseivel, pár év előtt a politikai emlékiratok sorát. Kézzel azután kezdte meg emlékiratai megírását, s részbenként (a Budapesti Szemlében) közlését Pulszky Ferenc, közéletünk e sokoldalú s nagyérdemű veteránja, ki az irodalom, művészet, tudomány és politika terén egyaránt a legelsőrendű szereplők közé tartozik — s már negyven év óta — hazánkban. A legtöbbet élt és tapasztalt, a legviláglatóbb, a legszeles látókörű emberek egyike hazánkfiak közül, ki egészen fiatalon már előkelő helyet foglalt el tudósaink közt, nagy szerepet vitt előbb a megyei, majd az országos közéletben, s forradalomcsináló és emigráns volt, Kossuth, s majd haza térve Deák barátja és munkatársa; jeles publicista s kitűnő causeur, művészeti mozgalmak egyik vezérferia stb. Emlékiratainak egyenként közölt fejezetei mindig nagy érdeklődéssel fogadtattak, s most, két egészen új fejezettel megtöltve, belőlök az első fogás — „A forradalom előtti“ megjelenéven, hasonló vagy még fokozottabb méltatásra tarthatnak számot. Ezzel azonban koránt sincs kimerítve politikai emlékirataink várható száma és sora. Wirkner udvari tanácsosnak, a forradalom előtti pozsonyi országgyűléseken a bécsi kormány (a kancellária és Metternich) bizalmasának már sajtó alatt levő legközelebbiről megjelenendő emlékirataitól, csak az eddig világot látott mutatóványok után is, rendkívül érdekes, sőt fontos leleplezéseket várhatunk egy oly korszakról, mely eddig előttünk majdnem kizárólag magyar szemlemben volt megvilágítva. Azonkívül Somssich Pál, a konzervatív államférfi is készíti, hir szerint, emlékiratait. S köztudomásu, hogy Kossuth, a nagy számúhoz, ha nem is tulajdonképeni emlékiratokat, de azok anyagát, a kortörténet legérdekesebb adalékait, emigrációi irományait rendezi s készülő korszakbansá. Visszatérve Pulszky emlékirataira, melyek „Életem és korom“ czim alatt jelennek meg, azok első része, mely a forradalomig megy, most jött ki egy 324 nagy nyolczadrét lapra terjedő díszes kötetben (ára 2 frt 80 kr.) s Ráth Mór kiadásában. Lapunk más helyén némi mutatóványokat vesznek belőle olvasóink, és pedig azon részeiből, melyek a Budapesti Szemlében még nem jelentek meg. A Bevezetés érdekesen jellemzi azt az egész kort, mely e kötetet — Pulszky életének első nagy időszakát — tölti be, a Ferenc eszáz-királyi korszakát, kinek önző, szűkkeblű, nyársolgári politikája, utóda V. Ferdinánd alatt is folytatott (Lajos főherceg vezetése alatt) egész addig, míg a forradalom e politikát halomra nem döntötte. E bevezetésen kívül a két utolsó fejezet: „Udvarlás és házasság“ — „Házi élet s a forradalom előjelei“ ujak e kötetben. De az egész könyv olyan, a milyent egy annyit tapasztalt, oly széles látókörű s oly szellemes embertől várhatni, minő Pulszky Ferenc. Nem lesz olvasó, a ki megbánja, hogy kezébe vette, s olvasatlanul tegye le, ha egyszerű belekezdett. Legyen szabad egy parányi tévedését helyreigazitanunk, melyet a legutolsó lapon követ el. Azt mondja, hogy 1847-ben, mikor Kossuth Pest megye követévé volt választandó, a kormány — minden áron meg akarván ezt akadályozni — ellene, természetesen ismét csak szabadelvi s ellenzéki jelöltül, „az öreg szabadelvi Ballát, a pesti megyeház régi várnagyját“ vették rá, hogy lépjen fel Kossuth ellen. Pulszky téved. Nem az „öreg“ s nem a „régí várnagy“ Balla Károly, hanem Balla Endre, a megye t. b. főjegyzője, egy kitűnő míveltségű, közszereplő, mellette ember volt a Kossuth ellenjelöltje. Vezetéknévé egy, de két különböző ember, s tudunkra nem is rokonok. Balla Endre csakhamar elhalt mellhájában. Balla Károly, a pótharaszti öreg tudós, időjósító s akademikus, még soká élt. De ő sohasem volt ellenjelöltje Kossuthnak.

Gr. Lónyay Menyhért is sajtó alá rendezi emlékiratait, a miről a Fővárosi Lapok a következőleg szól:

Gr. Lónyaynak a legérdekesebb időszakokból nagyon sok jegyzete van. Már nagyon fiatalon tagja volt az utolsó pozsonyi diétának; a szabadság harca alatt pénzügyi államtitkár, ki Aradon volt akkor is, midőn Kossuth diktátorai hatalommal ruházta fel

Görgeyt; később néhány hónapig Párisban élt, mint menekült; visszatérve, a társadalmi tevékenységnek lett kiváló részese, a kiegyezés és a 67-ki miniszterium történetéből pedig aligha irt valaki több és érdekesebb jegyzeteket.

A „Budapesti Szemlé“-ből megjelent a 42. (november—decemberi) szám, melylyel a f. é. (hetedik) évfolyam be van fejezve. E felkötött tartalma ély gazdag s érdekes mint rendszeren. A sort Nisard francia irodalomtörténetének az akadémia kiadásában sajtó alatt levő harmadik kötetéből egy fejezet nyitja meg, Szász Károly által fordítva, mely La Fontaine-ről s a meséről szól. E közlését a Szemlének, általános becsén kívül, indokolja különösen az, hogy épen Sz. K. kísérletét a mese elméletéről, néhány év előtt a Szemle közölte volt. A Nisard elmélete egészen más. A második közlemény egy rég folymarban levő nagyobb közleménynek, Herbert Spencer „Szerzetartásos kormányzat“ czimú tanulmányának hatodik (befejező) közleménye ifj. Losonczi László tanártól. Toldy Ferenc hátrahagyott irataiból (közi fia T. István) a negyedik közlemény veszzük „Vegyesekek“ czime alatt, erkölcsi, irodalmi s politikai tartalmu töredék-jegyzeteken kívül egy nagyobb történelmi dolgozat befejezetlenül maradt töredéke: „Ő és új magyar világ“ czim alatt; az elkészült töredék rész a hunok történetét tárgyalja, inkább szónoki mint tulajdonképp történelmi hangon. „A német történet középkori emlékeiről“. Persz — a mi történelmi forrásaink közt is sokat emlegetett — Monumentál s egyebek nyomán Marczali Henrik értekezik. — Boccaccio-ról, a renaissance-kori olasz költészet Dantevel s Petraccával egyenrangu e hármasd névezetes alakjáról, kinek — közbevetéleg szólva — „Decameron“-ja mostanában jelent meg magyarul is, dr. Heinrich Gusztáv kezd részletesebb tanulmányt, melynek meg folytatását várjuk. Ezután Kavanagh Julia, a hírneves angol író egy beszélő: „Boszorkány Nina“ következik. Angyal Dániel élvezhető s szabatos fordításában. A szépirodalmi rész e mellett még költemények egészítik ki. Farga Gyulától a Kisfaludy-társaság közelebbi ülésén bemutatott dalközül kettőt veszünk, melyek tehetőségl s hivatásról tanuszkodnak; a hang közvetlensége és meleg gyöngédsége s formaérzék van bennök. „Don Pedro“, spanyol románc, Pathy Károly csinos átfordításában s jegyzetekkel fejezi be a füzet szépirodalmi adalékát. Most a rideg plómián a sor. Volf György, a „Nyelvelmeltár“ ügyében, felel a minapi megtámadásra, szokott igazságkövetelő, elbizott hangján; de a szerkesztő mindjárt derekasán megfelel neki. Az „Értesítő“-ben ismét Heinrich ismereti Sturm Buda halála fordítását s Tégias Gábor Hanten munkáját hazánk szentelepeiről. A füzet egy zamatos szatira zárja be: „Levél a szerkesztőhöz“ czim alatt, Zsigmondi Simon (Simonyi Zsigmond fordítottja) név alatt, szatirizálva emennek Antibarbarusát s nevétségessé téve a mi modern orthologusaink magokban is nevéstéges (mert berzenkedő) túlszáit. Ime, a „Budapesti Szemle“ legújabb füzetének tartalma. A jövő évre az előfizetés ismét az előbbi fültételek alatt áll nyitva: 12 frtjával egész évre, 6 frttal félévre. Egyes kötetek ára 2 frt. Ajánlására nem mondhatunk többet, jobbat, mint egyes kötetek tartalmának rövid elősorolását adva.

Aigner „Figyelő“-jének most megjelent novemberi füzetében az első cikkek Toldy Ferenc s Kazinczy Gábor viszonyai s levelezések ismertetése, Jakab Elektől. Mellőzve az oly túlszákat, hogy Toldy, leveleiben „remekel; ug yir, hogy szemek előtt megelevenülnek a tárgyak, mintha képen vagy szoborban állnának élnék, a miről ir; ug yir, sőt Kádas leányának Juliának szivbeli vonalmát is megzavarnák Bandi iránt. Kádasné ellene szegül mindennek. de haszatalan. Az elvakított ember ott hagyja feleségét, elkergeti régi hí cselédjét, s leányával a fővárosba jön, kire szintén hat a kisasszonykodás ingere. A mi a fővárosban történik, annak csak eredményét tárja föl a darab a harmadik felvonásban. A két iparlovag rászédte, kifosztotta Kádasat, ki meg-törve tér haza az elhagyott otthonba, feleségéhez. Vele jön Julis is, kit azonban rossz hírek követnek a megveti anyja és régi kedvese, ug yir hogy az ártatlanul rágalmozott lány a kutba ugrik, honnan a ház hí mindenesen Ferenc bécsi szabadjára megy. Az elhagyott asszony azonban nem oly szigorú Kádas iránt, mert szeretettel veszi Ápolás alá. A darab teljesen derült befejezést nyer, Julis nemcsak a Bandié lesz, de Kádas uram pénze is megkerül, mert a két csalót a rendőrség elfogta. Ez a tárgy van feldol-

miatt, a jegyzetekkel s különösen az eltrajzzal aligha elkészült volna valaha; s ha el: kérdés, oly jól-e, mint a hogy irodalmunk azt most bírja. Irodalomtörténetünk, melynek Jakab Elek e leveleket, elég tapintatlanul, tárgyává tette közlésével, nem fog igazat adni Toldyknak; bizonyára azt fogja mondani: helyesen tette Deák Ferenc, hogy e munkát Gyulai Pálra bízta. — A második cikkek Rényi Dező érdekes részlet-tanulmányának a Petrarca és Kisfaludy Sándor közötti párhuzamnak ötödik (még nem utolsó) közleménye. Ezután Jancsó Benedek, fiatal nyelvész, kezd ismét nagyobb tanulmányt, a XVII. század nyelvműveléséről. — Csaplár Benedek is folytatja Révay-tanulmányait, ezuttal Révairól — mint szerzetes-növendékről Kecskeméten szólva. A füzet még néhány levélét közli Bacszányinak b. Orczy Lőrinczhez s irodalom-történelmi repertoriumot Szinyietől.

Uj regények. Ifjú Nagel Ottó kiadásában három regény jelent meg, melyek eredetileg az „Ellenőr“ tárczájában láttak napvilágot, „Barna Arthur“ regény két kötetben, írta Bekics Gusztáv. E regény a Verne nyomdokain haladva, természettudományi problémákkal, egyuttal pedig a szocializmussal foglalkozik; hős tenger felé a Szahara alatti, aranyvulkánt gyújt föl, diadalra segíti a szocializmust, de aztán mégis csak helyre áll a régi társadalmi rend. A két kötet ára 2 frt 60 kr., köve 3 frt. Ugyancsak ifj. Nagel Ottóval jelent meg: „Cinczék és Cinczárék“, vig elbeszélés egerekről, írta Szokoló Viktor ára 1 frt; továbbá „A Magyarok fia“, regény, írta André Theuriot, fordította Nyitray József; ára 1 frt 20 kr. — Az Athenaeum-társulat kiadásában Verne Gyulának egy új regénye jelent meg magyarul: „Egy khinai viszonyosságai Khinában“ czimmal, mely előbb a „Hon“ tárczájában volt közölve; fordította Visi Imre; ára 1 frt 20 kr.

Jókai regénye orosz nyelven. Jókai Mór regényét „Az új földesur“-at orosz nyelvre fordította Svistounov Magdolna urhölgy, ki hazánkban hosszúra ideig tartózkodva, nyelvünkét elsajátította.

Pósa Lajos, széptelenségű fiatal költő, a kinek a múlt évben megjelent költeményeit a közönség oly szíves fogadtatásban részesítette, újabb költeményeit 9—10 ivre terjedő kötetben fogja kiadni. Az erre vonatkozó előfizetési föhlívás már szeptéketlett. A könyv, mely népdalokat, elbeszélő költeményeket, életképeket, gyermekverseket és vegyes költeményeket fog tartalmazni, 9—10 ivre terjed s ára 1 frt, diszkötésben 2 frt. Megrendelhető a szerzőnél. (Budapest VIII. ker. futó utca 45 sz.)

„Magyar daltár“ Győrött Hennicke Rezső kiadásában megjelent: „Magyar daltár“, mely mintegy melléklete a „Magyar dal-album“ czimú dallamgyűjteménynek, s az illető dallamokhoz való szöveggyűjtemény, s az illető népdalokat, sorrendben közli; ára füzve 80 kr. diszkötésben 1 frt 60 kr.

Uj zenemű. Táborzsky és Parsch kiadásában megjelent „Les belles parisiennes“ keringő, zongorára ifj. Fahrbach Filóptól; ára 80 kr.

Nemzeti színház. Szijeti Józseftől a „Vén bakancsos“ nagyérdemű szerzőjétől e hó 9-én „A nagyráldó“ czimú népies színművet adott a nemzeti színházban. Tárgya nem új, szerkezete nem valami bonyodalmas, de alakjai jól rajzoltak, jelenei élénkek, ötletekben sem szegény, s a közönség s jeles előadásban bemutatott új darabot kedvezőleg fogadta. Hőse Kádas uram, egy nagyráldó paraszt, ki huszezer forintot örökölvén, kicsi lesz neki eddigi falusi világa, és két iparlovag is szítja benne az urhatnamságot. Ezek közül az egyik leányának is udvarol, mind a kettő pedig bolondítja Kádas gazdát, hogy Pestre jöjjen, legyen képviselő és ur, sőt Kádas leányának Juliának szivbeli vonalmát is megzavarnák Bandi iránt. Kádasné ellene szegül mindennek. de haszatalan. Az elvakított ember ott hagyja feleségét, elkergeti régi hí cselédjét, s leányával a fővárosba jön, kire szintén hat a kisasszonykodás ingere. A mi a fővárosban történik, annak csak eredményét tárja föl a darab a harmadik felvonásban. A két iparlovag rászédte, kifosztotta Kádasat, ki meg-törve tér haza az elhagyott otthonba, feleségéhez. Vele jön Julis is, kit azonban rossz hírek követnek a megveti anyja és régi kedvese, ug yir hogy az ártatlanul rágalmozott lány a kutba ugrik, honnan a ház hí mindenesen Ferenc bécsi szabadjára megy. Az elhagyott asszony azonban nem oly szigorú Kádas iránt, mert szeretettel veszi Ápolás alá. A darab teljesen derült befejezést nyer, Julis nemcsak a Bandié lesz, de Kádas uram pénze is megkerül, mert a két csalót a rendőrség elfogta. Ez a tárgy van feldol-

Egy hatosor hasábrót... 15 krajczár; közbüszéti... 10 krajczár.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelvi... Oppelek A. Wollzeile Nr. 22.

Festőművészeknek!

A sokszoros tudakozódás által indítva a Krenl Károly-féle olajfestékeket csövekben Nürnbergből.

Ezenkívül raktárom bőven van ellátva mindenféle más festékekkel és rajzeszközökkel, inkrumok, jrodai és iskolai szükségletekkel, mozeramom levélpapirokkal és egyáltalán a papirok mindenféle neveivel.

Kurtz Alajos papirkereskedő, IV. hatvani utca 5. sz. a nemzeti casino épületében. 5525

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ-FORRÁS

Elismert mint leghatasosabb valamennyi keserűvíz között. Dr. Leube W. Dr. Korányi Frigyes, Dr. Gebhardt Lajos, Dr. Kiss Sándor.

Ezen víz kapható minden gyógyszerár és fűszerezés-kereskedésben és a forrásigazgatósnál Budapesten.

A bécsi karácsonyi ajándék!!

Csak 1 frt 95 kr. o. é.

a legújabb 17 darab játékszert... Csak 2 frt 95 kr.

Arcz-szór

eltávolítására hölgyeknél: poudre; a legújabb méregmentes és egészen ártalmatlan készítmény.

Römhild (Thüringia). Rottmann J., 5442 gyógyszerész.

Sumatra-gyémántok.

Ez valóban pompás kövek... Ez mind összevéve felülről egészen le, ha a megbízások idejékorán érnek be, összesen csak 4 frt 95 krba kerül.

Grosser Ausverkauf der Spielwaaren Bécs. Praterstrasse 16.

nyir-balzsama.

Már a névnyi nedv, mely a nyirből ha annak tözsét megőrítik, kifolyik, ember emlékezet óta a legkitűnőbb szépítőszerek van ismérve; ha pedig e nedv a földalatti utasi ása szerint vegyi uton balzsammá dolgoztatik, majdnem csodálatos hatású lesz.

Gyomor- és tüdő-bajok meggyógyítása. Gyomorgöngyöség, étvágytalanság, rossz emésztés ellen.

általános és nem gyöngöség, s meddőségénél. dr. Stahl-féle remedium universale.

50 százalékos tiszta malátával. Dr. Stahl-féle malata-kivonat 1880-dik szökőévre.

PILEPSIE

Legnagyobb tapasztalás, mi után eddig több mint 11.000 esetet illi gyógykezelve.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

nagy irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható.

KÖZHASZNU MAGYARÁZÓ SZÓTÁR

a magyar irodalmi művekben, magán- és hivatalos iratokban, hirlapokban, folyóiratokban és társalgási nyelvben gyakrabban előforduló idegen szavak megértésére és helyes kiejtésére.

MAGYAR SZENT ERZSÉBET ÉLETE.

Dr. TOLDY LÁSZLÓ. Képekkel illusztrálva. Ára füzve 80 kr. — Diszkiadásban kötvé 5 forint.

Wissnyey Gyuláné

IV. (Belváros) kigyó-utca 2. sz., Városház Budapest. Ajánlja unjoman nyitott női divat, pipere- és Confection-üzletét, melyben minden ivadra a legdivatosabb női és gyermek kalapok, pongyola- és alkalmi főkötők, Ceifurók, csokrok, gallérok, kézlelők és szövött kiseb és nagyobb pamut kendők, finom menyasszonyi, bál és alkalmi ruhák mindég a legutolsó francia divatlapok nyomán készítettnek.

Egyházzsértartási dolgozatok. (AGENDA.)

FRERENCZ JÓZSEF, unitárius püspök. Ára füzve 1 frt 70 kr.

KOSSUTH-NAPTÁR

1880-dik szökőévre. Szerkeszti HONFI TIHAMÉR. Kocsiverseny Rómában, nagy ezimképpel. Wagner S. festménye után. Tizedik évfolyam. Ára füzve 40 kr.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

nagy irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható.

KÖZHASZNU MAGYARÁZÓ SZÓTÁR

a magyar irodalmi művekben, magán- és hivatalos iratokban, hirlapokban, folyóiratokban és társalgási nyelvben gyakrabban előforduló idegen szavak megértésére és helyes kiejtésére.

MAGYAR SZENT ERZSÉBET ÉLETE.

Dr. TOLDY LÁSZLÓ. Képekkel illusztrálva. Ára füzve 80 kr. — Diszkiadásban kötvé 5 forint.

Kopasztság, a haj ősülése és korpaképződés ellen jellesnek bizonyult, a naponkint beérkező bizonyítványok és közszó iratok folytán, egyedül és kizáróan a Tannin-olaj dr. Moras-tól.

Titoktartás mellett szállítja a legjobb GUMMI-CZIKKEKET, valódi, legbiztosabb elővigyázati készülékek, 12 darabot 80 krajczár, 12 darabot 120 krajczár, 12 darabot 180 krajczár, 12 darabot 240 krajczár, 12 darabot 300 krajczár, 12 darabot 360 krajczár, 12 darabot 420 krajczár, 12 darabot 480 krajczár, 12 darabot 540 krajczár, 12 darabot 600 krajczár, 12 darabot 660 krajczár, 12 darabot 720 krajczár, 12 darabot 780 krajczár, 12 darabot 840 krajczár, 12 darabot 900 krajczár, 12 darabot 960 krajczár, 12 darabot 1020 krajczár, 12 darabot 1080 krajczár, 12 darabot 1140 krajczár, 12 darabot 1200 krajczár.

A Grands Magasins du PRINTEMPS PARIS. metszvényeit öltönyök, jelmezek és kész ruhákból, hölgyek és gyermek számára, magában foglalja, — épen most jelent meg. E csinos divat-album ingyen és bérmentve mindenkinek megküldetik, ki az iránt bérmentes levelet intéz a következő cím alatt: Jules JALUZOT, Grands Magasins du Printemps. A karácsonyi és újévi cikkek különleges tárgyjegyzéke sajtó alatt van.

Állat-gyógyszerek. Kwizda Ferencz János, cs. k. udvari szállítótól Kornenburgban, 6 felsőgeit az angol királynő, porosz király és német császár, valamint számos magas egyéniség istállójában rendkívüli sikerrel használva; az osztrák és olasz államok egész területére kizárólagos szabadalommal, s a londoni, párisi, bécsi, hamburgi és müncheni érmeikkel kitüntetve.

Cs. kir. szabad. kornenburgi marhapor lovak, szarvasmarhák és juhok számára; sok évi tapasztalat szerint hatásos mirigyek, bélgöres, étvágytalanság, vérteljes ellen, javítja a tejet, és egyáltalán sikeres a légző és emésztő szervek minden bajaiban. Cs. k. szabad. üdítő nedv lovak számára. Külső bajoknál alkalmas, a bőrgöres ellen, a légző és emésztő szervek minden bajaiban. Blister, (erős bedörzsölő) impók, holttetem, körsont, pókosodás, írángás, könyök-göres, tapló, iztapló, könyökgumó, sarkbénulás, s keményedett mirigyek ellen. Egy köcsög ára 3 frt o. é.

Göres-pilulák lovak és szarvasmarhák számára, bélgöres, széhas, dobok, macacs dugulás és puffadás ellen. 1 pich szelence 1 frt 60 kr. Giliszta-pilulák lovaknak orsonya, csövek-giliszta, bél-giliszta, s egyáltalán a bögyölő-álczák ellen. Egy pich szelence 1 frt 60 kr. Phisie, a bélgöres ellen, 1 pich szelence 1 frt 25 kr. Pok-tinktúra lovak számára, izpikosodás, valamint impók és csúzpók ellen. Egy üveggel 1 frt 50 kr. Seb-balzsam lovak és szarvasmarhák számára, mindennemű friss, valamint régi sebek gyógyítására. Egy üveggel 1 frt 25 kr. Pata-kenőcs, érdes, repedezett, törékeny paták, kicsiny és odvas oldalok ellen, és, valamint utánvénések elősegítésére. Egy szelence 1 frt 25 kr. Pata-por, nyirothadás ellen. Egy üveggel 70 krajczár. Erő-táplálék lovak és szarvasmarhák számára, lefogótt barnok gyors fölségítésére, s a hizás elősegítésére. 6 és 3 frtos ládacsakban, és 30 kros csomagokban.

Kutyá-pilulák a kutyabetegek ellen. Egy doboz 1 forint. Sömör-és ruh-olaj, kutyáknak. Egy üveggel 1 frt 50 kr. Sertés-por, futó lob és elvesztett étvágyánál, 1 nagy csomag 1 frt 26 kr. — Kifutó lob és elvesztett étvágyánál, 1 nagy csomag 1 frt 26 kr. — Gyógy-por baromfi számára, libák, kacskák, tyúkok, gyöngytyúkok, stb. járványa és közönséges betegségeinél. Egy csomag 50 kr. Kwizda gyógyszerkészítményei valódi minőségben kaphatók: PESTEN: Bayer A. gyógyszer, Frommer A. Hermann, Glasz J., szijgyártó; Halbauer testv.; Hoffmann József; Kreische Antal; Kochmeister Frigyes utódai; Kovács J. I.; Kertész és Eizert; Makláry és Kania; Neruda Ferd.; Strobenz testv.; Stern és Schmidt; Steden József gyógyszer; Szilber Antal; Topits K. özv.; Thallmayer és Seitz; Török József gyógyszer.

Ezeket kívül a koronározségok majd minden vároas és mezővárosában léteznek raktárak, melyek időnkint a vidéki lapok útján köztudomásra hoztatnak. Ki vedlgyem meghamisítottját olykép juttatja tudomásomra, hogy azt törvényes büntetés alá vonhatom, 500 frt terjedő jutalmat nyer tőlem.

Handwritten signature and text.

Legújabb füzet! BUDAPESTI SZEMLE a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti GYULAI PÁL November—december. 42-ik sz. Ára füzve 2 forint.

TARTALMA: I. LA FONTAINE, — Nisard francia irodalomtörténetéből. Szász Károlytól. II. SZERTARTÁSOS KORMÁNYZAT. (VI.) — Herbert Spencer után angolból, ifj. Losonczy Lászlótól. III. TOLDY FERENCZ HÁTRAHAGYOTT IRATAIBÓL. (IV.) — T. I. IV. A NÉMET TÖRTÉNET KÖZÉPKORI EMLÉKEI. — Marczali H. től. V. BOCCACCIO. (I.) — Heinrich Guszttától. VI. BOSZKORÁNY NINA. — Beszély, Kavanagh Julia után angolból. — Angyal Dávidtól. VII. KÖLTEMÉNYEK: Dalok. (I—II.) Vargha Gyulától. — Don Pedro halála. Spanyol románc. Spanyolból I. atthy Károlytól. VIII. VÁLÁS A NYELVLEMLÉKTÁR ÜGYEBEN. — Volf Györgytől. IX. A SZERKESZTŐ JEGYZETEI A VÁLÁSRA. X. ÉRTERÍTŐ: Sturm A.; König Buda's Tod. Heinrich G. — Hantken Miksa: A magyar korona országainak szentlepelei. Téglás Gábor. — Levél a szerkesztőhöz. Zsigmondi Simon.

A Budapesti Szemle tájékoztatja a magyar közönséget azon eszmékről, a melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetítő kíván lenni egyfelől a szaktudomány és mivel közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom között. E folyóirat a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából és támogatásával jelen ugyan meg, de a cikkek irányáért és tartalmáért egyedül a szerkesztőség felelős. Megjelen évenként hatszor, kéthavi kötetekben, 13—14 ivnyi tartalommal. Előfizetési ára, bérmentes küldéssel, egész évre 12 frt, félévre 6 frt. Minden egyes szám 2 frton megszereshető. Előfizetéseket minden könyvtár elfogad.

Franklin-Társulat, magy. irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten.

A Franklin-Társulat magy. irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható.

A magyar nők házi naptára

1880-dik szökőévre. Szerkeszti XII-dik évfolyam. BENICZKY IRMA. Ára füzve 60 kr.

TARTALOM: Naptári rész. — Jegyzéklapok a háztartás számára. — Nincs időm. Egy családnya naplójából. — Ne légy máse (képpel). — A házszoba. — A koronamentők (képpel). — Az indiai szálók készítése (képpel). — A hidegvizgyöngyömd napjainkban. — A lurayi csepőbarlang Amerikában (képpel). — A cucjos (amerikai fénybogár). — Az albánok (képpel). — A myrtus. — A kínai nőkről (képpel). — Hasznos tudnivalók. — Mulattató rész. — A gyorsított napló. (Elbeszélés). — A keresztmama nevenapján (képpel). — A paripó ember. (Rajz a magasabb régiókból). — Muszka tavasz (képpel). — Mit rejt a jövendő? (képpel). — Hogyan győznek a nők. (Beszélyes. Kapri B. M.-től). — A jégen (képpel). — Hu-ang-liu. (Kínai történet). — A ravasz Péter. (Humoreszk). — Hajvásár. — Apróságok. — Országos vásárok. — Kamatszámítás. — Cselédért, árendát mutató tábla. — Hirdetések.

Kertészgazdászati naptár

1880. szökőévre. Szerkeszti II-dik évfolyam. DR. FARKAS MIHÁLY. Ára füzve 80 kr.

TARTALOM: Naptári rész. — Bélyeg-illetékek. — Némi tájékozással jelen helyzetünkhöz. — Néhány szó azokhoz, kik földparunk fölvirágztatását a kormánytól várják. — Gabnafajok nemesítése, honosítása és állandósításáról. — Honosítás és termelés kísérletek. Dr. Farkas Mihálytól (4 ábrával). — Csucserfélékhez tartozó vetemények (6 ábrával). — Háziorvos vagyis gyógyvendégség ismertetése (2 ábrával). — Valami a tehéntartásról. Dr. Farkas Mihálytól. — Selymeszet. — Virágok. — Közhasznú rövid közlemények. — Időjelölés. — Havi teendő emlékeztetője. — Üzödés. — Szoptatás tartama a növelésre szánt állatoknál. — Apró majorság. — Gazdasági veteménymagvak eszakiességének tartama. — Takarmány egyenértékű mutató táblázat. — Hirdetések.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent minden könyvárusnál kapható:

Nemzeti nagy képes naptár 1880. szököévre. Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal. Számos képpel. XII. évfolyam. Szerkeszti ALDOR IMRE. Ára füzve 1 frt. V. Károly bevonulása Antwerpenbe, nagy czimképpel. (Makart festménye után.)

BORÁSZATI NAPTÁR 1880. szököévre. VII-dik évfolyam. Szerkeszti DR. NYÁRI FERENCZ. Ára füzve 80 kr. Tartalom: Naptári rész. — Bélyeg-illetékek. — Európai pénzmekek. — Európai államok bortermelése. — Magyarország borkivitele és behozatalának kimutatása.

PROTESTÁNS UJ KÉPES NAPTÁR 1880-dik szököévre. Szerkesztette Dúzs Sándor, tanár. XXVI. évfolyam. Ára füzve 50 krajczár. Tartalom: Naptári rész. — Bélyeg-illetékek. — Dobos János. Irta Baráth Ferencz (arcképpel).

Az arany csizmához. Czipók és eszímák!! Wertheimer Márk czipó-árúk gyári raktára. IV. kerület, Károly-körút (országút) Károly-laktanya, ajánlja saját gyártmányait bálmutalános olcsó árak mellett. Eladás nagyban és kicsinyben.

Tanningene. Olommentes, ártalmatlan hajfestő szer. Hajszálak és szemöldök számára, melyek a leggyorsabb módon, egyetlen egyszerű használat mellett, egész megbízhatóan és biztosan ugyanazon hibátlan, fényes szőke, barna és fekete természetes színt vissza nyerik.

Minden családnál nélkülözhetlen a délmagyarországi tápláló és egészségi kávé. Dr. Fáykiss szépesi kárpát-növény-kivonata egy üveg használati utasítással 75 krajczár.

DUMAS SÁNDOR ÉRDEKESB REGÉNYEI potom áron! „Gróf Monte-Christo” 12 kötet 7 frt 20 kr. helyett, csak 3 frt 60 kr.

Uj találmányok! Szakállhagyma, keszes-mellettei szőr, tiszta szőr nap alatt kopasz helyeken pompás szakáll növesztő. Melusine, keszes-mellettei szőr, 12 nap alatt a szőrt, málfa, pattanás, kiütések stb. mindenkora eltávolítja.

Valódi angol ragasz, porcelán-mázhoz készíte, az üveget, porcelánt, követ, tefteket, és magát a fémeket is, szeszszelvényre, úgy hogy az mint egy test rész ki, 1 üveges 20 kr.

CHIOCOCA-LIKÓR (Liquor Chioceae fortificans), legbiztonságosabb és legjobb szőr a gyöngült férfi-erő gyors és gyökéres életkítésére; fűszeres édes íz tekintetben a legfinomabb likörök felülmúlja.

VASÁRNAPI UJSÁG 47-dik szám. 1879. BUDAPEST, NOVEMBER 23. XXVI. évfolyam.

BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ. (1819—1849.) Hosszu sor a magyar szabadságharcz vértanuinak sora. A nemzet legjobb fiaiból került ki az, s a késő nemzedék is szentelt kegyelettel fogja emlegetni neveiket.

monzai olasz koronázási ünnepélyen is. A testőrségnél a két első év alatt lakótársa volt Görgey Arthurnak, mivel benső baráti viszonyba lépett. A testőrségnél öt évet kellett volna töltenie, hogy a hadseregbe lépjen; ő azonban négy év után kilépett a testőrségből.

zsonyi országgyűlésre, mint egyik követét. Nem sokára azonban lázongani kezdtek a kedélyek s az Al-Dunánál veszedelmes jelenségek mutatkoztak, melyeknek elfojtására katonai hatalomra volt szükség.

Portrait of Bárány Mednyánszky László. Bárány Mednyánszky László 1819. jun. 26-án született Beczkón, Trencsénmegyében. Atyja b. Mednyánszky József volt, ki a nagy francia háboru alatt mint osztrák tiszttel Elzászban, Colmar városában nőül vevé az ottani prefect fenkölt lelkü leányát, Richert de Vhis Eleonorát.

1847-ben Bars megye fölküldé a pozsonyi országgyűlésre, mint egyik követét. Nem sokára azonban lázongani kezdtek a kedélyek s az Al-Dunánál veszedelmes jelenségek mutatkoztak, melyeknek elfojtására katonai hatalomra volt szükség.